

Forum Antroposofi

4-5

Notiser

6-7

Essä:

De dramatiska åren 1910-1914

8-15

Krönikor:

Living Connections

How we will forum

Europeiskt generalsekreterarmöte

Högskoledagarna

Att uppleva det andliga är annorlunda

Walter Ljungquist & antroposofin

Antroposofin- ett väsen på sin väg

Mot alla odds

Mysteriedrama nästa sommar

Mikaels uppgift i Arimans sfär

Tre träd i höstens morgonsol

16-17

Bilduppslaget

18-20

Krönikor:

Om tillitens bön

Inledning till berättelsen

Ett nytt samvete

Talet 72

20-22

Levnadsteckning & Till minne

22-23

Bokanmälan: Antroposofi & vetenskap

23

Vad häder i grupperna?

Jeanne d'Arc-gruppen

24-25

Kallelse till Höstmöte

26-29

Kalendarium:

Fria Högskolan för Antroposofi

Järna, Stockholm och Norrköping

30-31

Förteckning över medlemsgrupper

Medlemssekretariat

Artiklar på hemsidan

Medlemskap

32

Bildberättelse

Antroposofins kulturskapande kraft

Regula Nilo-Schulthess – Janne Silvasti

Kraft Mod Ljus - Waldorf 100

Rädslan att vara annorlunda eller att vara rädd för det som är annorlunda trodde vi var något som utmärker sig i ett ociviliserat land. Tävlingsmentalitet som livsåskådning, oavsett färgen på tröjan, med ekonomi som slagträ, är en effektiv och naturlig fortsättning för människan som inte har kommit ut ur den rådande evolutionsprincipen och ser sin egen framgång hotad av andra alternativa medspelare.

Att lära sig läsa är ett stort under och en viktig kunskap. Följdfrågan är: till vilken nytta? Är min skolning bara till för min egen skull och går den ut på att tjäna mer eller finns det andra motiv? Finns motivet att skola sig för att göra något för världen? Utbildning som bildning för att växa från det som vi har fått av naturen till en "kulturmänniska" och inte utbildning som gör oss till allt smartare vinnarmaskiner utan förståelse för det som helt enkelt kan vara bra för flera.

I Waldorfskolor runt om i världen vill man ge varje individ en möjlighet till en egen omdömesbildning och förstärka det egna engagemanget för världen. Waldorfrörelsen är en ung 100-åring som har visat sig behålla sin kreativitet och livskraft utan att ha egen vinning som drivande motiv!

2019 är det 100 år sedan den första Waldorfskolan i Stuttgart grundades. Rudolf Steiner kallade denna händelse för en festakt i världsordningen. Med sin framsynthet kunde han se mänsklighetens framtida scenarier i den lineära, historiska tidsströmmen kronos, så som vattnet i en flod drivs framåt med kraft. Stora ansträngningar har gjorts, och görs alltjämt att dämna upp och korrigera vattnets naturliga liv och rörelseförmåga. Men syresättning uppstår just genom motstånd, stenar och vattenfall skapar virvlar och livgivande rörelse. I detta ljus kan vi se på Waldorfskolimpulsen som sannerligen

inte saknar motstånd av alla de slag, både utifrån och inifrån. Men motståndet får inte bli ett förlamande hinder, syrebrist eller resignation, utan kan tvärtom väcka drivkraft och motivation att finna vägar till källan för kraft, mod och ljus, varje dag på nytt. Dessa kraftkällor är "färskvara", kan inte ägas och fasthållas.

Idag existerar över 1000 Waldorfskolor och mångfaldigt fler barnträdgårdar i världen, på alla kontinenter. Många lever med största tänkbara motstånd på grund av svag ekonomi och politiska påtryckningar, men de fortsätter ändå att leva och utvecklas.

Waldorf 100 - Learn to change the world

Waldorf 100 utgår initialt från *Bund der Freien Waldorfschulen* i Tyskland med Henning Kullak-Ublick som drivande kraft. Målet för initiativtagarna är att kommunicera med samhället och omvärlden, att rikta strålkastaren på skolor i alla världens hörn, att uppmuntra och verka för öppenhet och samhörighet. Men framförallt vill jubileet bli till en fest för en kommande, ny världsordning, som fokuserar på varje individs människovärde och lyhördhet för impulser ur framtidsströmmen - kairos.

Här några exempel på initiativ:

Globalt nätverk genom vykort

Samtliga skolor får ett paket med 1000 adresserade vykort. Framsidan utformar varje skola motsvarande sin unika personlighet och skickas sedan jorden runt, en hälsning från alla till alla. Ett uppsving för postväsendet i vår digitala värld! (Det finns medel till förfogande för hjälp med portokostnaderna där det behövs.)

Bund har inledningsvis ställt upp med 500 000 € till förverkligande av alla idéer inför jubileet.

Biodling

Ett annat initiativ, som redan har förverkligats på många skolor innebär att starta biodlingsprojekt. Bisamhället som real-symbol med sin magnifika samhälls- och samarbetsstruktur, som är för oss människor ett livsavgörande väsen. Bin blir en del av skolans liv genom alla årskurser.

Studiet i lärarkollegierna

Den förberedande föreläsningsserien, som Rudolf Steiner höll för de första lärarna i Stuttgart 1919, blev sedermera boken "Allmän människokunskap". Inför 100-årsfesten uppmanas samtliga skolors kollegiegemenskap att än en gång fördjupa studiet av denna grundläggande skrift. I Sverige startade denna impuls på Svenskt Waldorflärläromöte 2017 med föredrag av Florian Osswald, ledare av Pedagogiska Sektionen i Dornach.

Samtidigt händer det mycket mer än så: exempelvis i Tyskland har initiativgruppen utlyst en tävling för unga författare att skriva en teaterpjäs med ett aktuellt tema. Vinnarens verk blir sedan framfört av tolfteklassens elever på olika orter i samband med firandet under september 2019.

Det har också producerats en film "Waldorf 100" som skildrar det dagliga livet i Waldorfskolor.

På dessa olika sätt förbereder sig varje land inför 100-årsfesten.

Den intresserade läsaren kan hitta mera information och se filmen på nätet. Waldorf 100, det går även bra att abonnera nyhetsbrevet på hemsidan:

www.waldorf-100.org/en

-Perspektivet kommer en tid framöver att skrivas av två styrelsemedlemmar tillsammans. Det för att läsarna ska få lära känna de som ingår i styrelsen, men också för att det är en intressant uppgift att hitta ett tema och formulera något tillsammans.

Tecknade tankebilder

”Jag skulle till exempel mycket gärna teckna innehållet i min Frihetens filosofi. Det skulle man mycket väl kunna göra. Men i vår tid skulle man inte kunna läsa detta. Eftersom man idag är så dresserad i riktning mot ord, skulle man inte kunna förnimma det”, ett yttrande av Rudolf Steiner 1917. Hundra år senare vill en initiativkrets låta denna önskan gå i uppfyllelse. Initiativtagarna tror att mänsklighetens imaginativa förmågor är tillräckligt utvecklade för att - efter 100 år - arbeta ut filosofiska innehåll i form av skisser, teckningar, tryck, målningar, ljusbilder eller skulpturer. Därför inbjuder vi nu världsomspännande alla intresserade och arbetsgrupper att ta itu med Frihetens filosofi på ett innovativt sätt. Vi önskar också att ”nybörjare” känner sig manade att delta. Resultaten kan laddas upp på www.denk-bilder.org eller skickas som original till: Rudolf-Steiner-Haus, Berlin. Från 11 november 2017 till 7 januari 2018 ställs de inkomna bidragen ut där. Den som vill skänka sitt verk till det nygrundade Aenimga-Archiv. På det sättet kan vi skapa vandrande grupputställningar för inrättningar som vill engagera sig i det.

Källa: Notis i DG nr 25 2017 - denk-bilder.org GN

”Inre andlig motståndskraft”

Konferens i Auschwitz

I allhelgonahelgen 2–5 november 2017 arrangeras en konferens i Auschwitz, med titeln ”Inre andlig motståndskraft”. Det är andra gången som en inbjudan till en sådan konferens görs och den kommer från förlaget ”SteinerBooks”, USA och ”Ita Wegman-Institutet, Arlesheim, Schweiz. Under de här dagarna riktas tankarna mot koncentrationslägrets offer, överlevande och även till mänskligheten i stort.

I konferensens program står att man vill fördjupat förbinda sig med:

- att bekräfta och befrämja det allmäntmänskliga i mänskligheten och det okränkbara värdet och värdigheten i varje människas liv.
- att bekräfta och befrämja själva livets mysterium och vad det innebär att leva.
- att bekräfta och befrämja tankar, språk och vetenskap renat från våld, makt, kontroll och dominans.
- att bekräfta och befrämja övervinnandet av rädsla och egoism i alla livets områden och utvecklingen av osjälviskhet, kärlek och inre motståndskraft för att kunna förvandla ondska och död.

Det bjuds in till ett möte med möjlighet till inre reflektion i tystnad och ett utbyte i lyssnande och samtal. Peter Selg (Ita Wegman-Institutet), Christoffer Bamford (SteinerBooks) och Krzysztof Antonczyk (Auschwitz-muséet) kommer att ge bidrag under konferensen.

MOO

Initiativ till Waldorfskola i Watts, Los Angeles

I USA finns möjligheten att starta "charter schools". Det är friskolor grundade av lärare, föräldrar och andra samhällsgrupper med finansiering från allmänna medel. Nu finns ett sådant initiativ till en skola med waldorfinriktning från "ShadeTree Multicultural Foundation" i Watts, en ekonomiskt missgynnad stadsdel i södra Los Angeles. Idén är att i ett urbant, mångkulturellt grannskap införliva waldorfpedagogik, för att verka för social rättvisa och jämlikhet. Målet är att skolan ska kunna öppna i augusti 2019. En av dem som står bakom initiativet är Orland Bishop, som har varit en mentor vid YIP (Youth initiative Program) i Järna från dess början för 10 år sedan.

Besök Facebooksidan för ShadeTree Multicultural Foundation och läs mer om organisationen och Orland Bishop.

MOO

Turkiet – full av rörelse

I Turkiet fortsätter antroposofin att blomma. Nu efter grundandet av Waldorf-lärrarseminariet 2016, kunde i Istanbul en Waldorfskola öppnas. Det är landets andra skola efter Alanya. Efter vart uppstår även förskolor och lekgrupper, sju vid det här laget. De räknas ännu som Waldorfinspirerade men önskar bli erkända inom en snar framtid. Förskoleseminariet för pedagoger är verksamt sedan åtta år och de studerande, kvinnor, har visat stor lust på rörelse. Både för sig själv och för publiken ville de i en workshop synliggöra på vilket sätt rörelsekonsten eurytmin skiljer sig från andra rörelsekonster. De forskade vidare och sökte efter en "eurytmisering" av det turkiska språket. Det sammanställdes ett program som förenade europeiska klassiker, turkisk modernism och persisk mystik. Med mycket eld i framförandet blev det till en stor framgång.

Källa: Notis i DG nr 42 2017. Övers. FN

De dramatiska åren 1910–1914

Lennart Nilo

Reflektioner inspirerade av Michael Debus föredrag i Järna sommaren 2017 om Rudolf Steiners mysteriedramer.

Michael Debus från Stuttgart besökte återigen Järna i slutet av juni 2017, som mentor och inspiratör till den svenska gruppens uppförande av Rudolf Steiners mysteriedramer i Kulturhuset i Ytterjärna.

Mysteriedramagruppen framförde olika scener ur alla fyra mysteriedramer, ett urval som var sammansatt av Michael Debus. Han höll en serie föredrag där han, med sina djupa kunskaper och insikter i ämnet, på många sätt belyste och förklarade mysteriedramernas innebörd, mening och innehåll.

”Kristi uppenbarelse i det eteriska” Föredragsresor från nord till syd

Ett av många intressanta fakta som Michael Debus framhöll, var att halvåret innan Rudolf Steiner skriver ner och in-studerar sitt första mysteriedrama, ”In- vigningen port”, i juli 1910, så ägnar han detta halvår till att hålla föredrag om ”Kristi uppenbarelse i det eteriska” för en stor mängd människor, med början i Stockholm i januari 1910, vidare genom Mellaneuropa, ända ner till Palermo på Sicilien och tillbaka igen, med avslut i Oslo i juni 1910.

Han talar om det eteriska klarseendet som från början av 1930-talet, alltmer kommer att utvecklas hos människor. Han ser det som mycket angeläget att människor behöver förberedas på att Kristi uppenbarelse endast kommer att kunna upplevas genom ett förhöjt medvetande, genom öppnandet av de inre andliga organen. För Rudolf Steiner var det en absolut sanning att Kristusväsendet bara inkarnerar en gång i jordens historia och blir synlig och verkande i en fysisk människokropp.

Han ser farhågor i att människor fortsatt kommer att leva vidare i materialismen och att den kan komma att ta överhanden.

”Österns stjärna”

I det teosofiska världssamfundets centrum i Adyar i Indien, tillkännagav den ledande gestalten för det teosofiska världssamfundet, Annie Besant, i januari 1910, att en pojke Jiddu Krishnamurti, född 1895, är en återkommande Messias. Han uppfostras av teosoferna i Adyar och man bildar en kult kring denne gosse, med benämningen ”Österns stjärna”.

Sedan Rudolf Steiners inträde 1902, som ordförande i den tyska delen av det teosofiska samfundet, så har han och Annie Besant haft en stor ömsesidig respekt för varandra. Dock har de på ett tidigt stadium båda två insett att de representerar två olika linjer. Annie Besant företräder en indisk-asiatisk skolningsväg och Rudolf Steiner en skolningsväg som är mer anpassad för europeiska förhållanden.

Annie Besants bakgrund är en intressant historia i sig. Hon föddes 1847 i London och var alltså 14 år äldre än Rudolf Steiner. Hon växte upp i ett strängt frilegligt hem. Vid 20 års ålder gifte hon sig med en pastor Frank Besant. Äktenskapet tycks ha varit olyckligt och de skiljde sig efter sex år. Hon utvecklades till en fritänkare och feminist. Bl.a. så förespråkade hon användandet av preventivmedel och gav ut ett häfte om födelsekontroll. Detta ledde till att hon arresterades 1877. Hon engagerade sig politiskt för socialismen och blev bl.a. vän med författaren George Bernhard Shaw.

1889 kommer hon i kontakt med H P Blavatsky som grundade det teosofiska samfundet i New York 1875, tillsammans med H S Olcott och blir aktiv medlem i detta samfund. Utsedd av H P Blavatsky, övertog Annie Besant ledningen

av det teosofiska världssamfundet 1891, efter Blavatskys död. Annie Besant flyttar snart till Indien och grundar skolor och engagerar sig sedermera för det Indiska folkets självständighetskamp gentemot det brittiska väldet. Det går så långt att hon blir fängslad 1917, men blir frisläppt efter tre månader, på grund av den indiska allmänhetens enorma upprördhet över hennes fängslande. Genom Annie Besants tillkännagivande 1910 av en återfödd Messias i Jiddu Krishnamurtis gestalt, och kulten omkring ”Österns stjärna”, så tillspetsas förhållandet mellan henne och Rudolf Steiner. Det tycks vara teosofen Charles W Leadbeater som övertygade Annie Besant om att Jiddu Krishnamurti var en kommande Messias. Annie lät sig övertygas av honom att adoptera Krishnamurti vid 14 års ålder och inrättade sedan Orden ”Österns stjärna”.

1929 avvisade Krishnamurti på ett teosofiskt sommarläger i USA påståendet att han skulle vara en återinkarnerad Messias. Han löste själv upp orden ”Österns stjärna” och tog avstånd från religiösa sekter och auktoritetstänkande. Han verkade sedan under sitt liv som en obunden, mycket uppmärksam och populär vishetslärare, författare och föredrags-hållare och dog i Kalifornien 1986.

Efter att Krishnamurti avvecklat sin roll i orden ”Österns Stjärna”, drog sig Annie Besant tillbaka och slutade upp med att resa. Hon tillbringade sin sista 4 år i teosofernas centrum i Adyar och dog 1933.

Bildandet av det Antroposofiska sällskapet 1913

Dessa starka meningsskiljaktigheter mellan Rudolf Steiner och Annie Besant gör att situationen blir allt svårare för ett fortsatt samarbete dem emellan. Under flera år har Rudolf Steiner ”bara” haft

en avvisande hållning gentemot bildandet av Orden "Österns stjärna", då han hoppades på att det så småningom skulle ske en enligt honom sundare utveckling inom det Teosofiska samfundet. Men den 20 juni 1912 ser han sig nödsakad att uttala sig öppet kritiskt gentemot denna orden. Annie Besant i sin tur, uttalade sig ofördelaktigt om Rudolf Steiner under Teosofiska samfundets kongress i Adyar i Indien i december 1912. Hon menade att Rudolf Steiner hade blivit utbildad av jesuiter och att detta lett till att han inte kunde verka på ett tillräckligt frigjort sätt inom den tyska sektionen av det Teosofiska samfundet. Under hösten 1912 stegras meningsskiljaktigheterna alltmer och som en följd av detta så hålls den första konstituerande generalförsamlingen av det Antroposofiska Sällskapet den 3 februari 1913, där Rudolf Steiner väljs in som hederspresident. Den 7 mars 1913 meddelar Annie Besant officiellt, att Rudolf Steiner inte längre är anförtrodd att vara ledare för den tyska sektionen av det Teosofiska samfundet.

"Invigningens port"

I slutet av juni 1910 är Rudolf Steiner tillbaka i sitt hem på Motzstrasse 17 i Berlin, efter sin långa föredragsturné i Europa. Det förmodas att han (först nu!) började skriva de första utkasterna till sitt första mysteriedrama: "Invigningens port". I början av juli börjar övningarna i München, där mysteriedramat ska uppföras. Rudolf Steiner färdigställer texterna till mysteriedramat på nätterna och skådespelarna erhåller texterna på morgonen därpå och kan börja instuderingen av verket. Uruppförandet äger rum redan den 15 augusti, efter bara en dryg månads övningar. Dessa dramer innehåller mycket långa textmassor, och jag har svårt att förstå hur skådespelarna kunde

lära sig texterna utantill och införliva dem tillräckligt noggrant med sig själva så att det kunde bli ett acceptabelt framförande på så kort tid!

En vecka innan uruppförandet saknas fortfarande texter till de fyra återstående akterna! Marie von Sivers skriver till Johanna Mücke den 6 augusti: "*Tänk er, det är bara en vecka kvar och fortfarande har jag inte fått några texter till 4 ½ scener. Stycket har 12 förvandlingar, man kan alltså inte kalla dem akter, vi har kommit till den åttonde.*"

Faust del 3

Michael Debus kallar Rudolf Steiners mysteriedramer för "Faust del 3", som en fortsättning på Goethes "Faust" del 1 och 2. Goethe beskriver med sin Faustgestalt en människa som strävar. Människan kan göra fel och misstag. Målet är att alltmer förädlas, att "förmänskligas". Men denna strävan går inte rakt fram, utan möter hinder på vägen.

Enligt Michael Debus, så är rollen "Johannes" i mysteriedramerna, denna strävande människa, "Antropos".

Rollen "Maria" är den redan skolade, måttfulla och vishetsfulla. Lugnare och säkrare förankrad i sig själv. Hon är starkt förbunden med Johannes, men hon inser att hon måste avfärda Johannes (inte utan svårt lidande för sig själv!) när han blir alltför beroende av henne. Medvetet tar hon distans ifrån honom en tid, för att han måste komma till självinsikt, bli självständig i sina omdömen och sedan längre fram kunna förena sig med henne i kärlek, som en fri människa. ANTROPOS-SOFIA!

Rudolf Steiner upptäcker Goethes saga om "Den gröna ormen och den sköna

liljan" under sin tid i Weimar i början på 1890-talet. Han fascineras av sagans djupt andliga innehåll, och förvånas över att den tycks vara en engångsföreteelse i Goethes produktion, en produktion som inte fick någon direkt uppföljning. Rudolf Steiner anknyter i sina mysteriedramer just till Goethes saga, och dessa dramer bildar på ett sätt en metamorfos till denna saga. Men sagoväsendena i Goethes saga förvandlas i Rudolf Steiners mysteriedramer till människor och dramerna blir relationsdramer mellan en grupp människor, där man får se deras inbördes relationer och deras inre andliga utveckling genom olika inkarnationer.

Det är samspelet mellan människorna som är det avgörande. Det handlar om den enskildes personliga utveckling, men alltid i förhållande till de andra i människogrupperingen. Man får en stark känsla av att den goda framtiden ligger i frågan om vi verkligen kan samarbeta och hjälpa varandra eller ej. Splittring skapar kaos och det finns motståndarmakter som vill splittra och som göder sig och växer till sig när det uppstår kaos.

Detta första mysteriedrama åtföljs av ytterligare tre dramer, som alla likväl som det första uppfördes i München, i hyrda lokaler, under de kommande åren 1911, 1912 och 1913.

Johannesbau

Behovet av en byggnad blev alltmer aktuell och placeringen av byggnaden var i första rummet tänkt att bli i München. Projektförslaget gick under arbetsnamnet "Johannesbau" men förslaget refuserades av konstexperterna i München. Den 18 maj 1913 nämner Rudolf Steiner i Stuttgart att en tomt har ställts till förfogande i Dornach i Schweiz för "Johannesbau-projektet". Här märker man att

Rudolf Steiner är orolig, det verkar bråttom! Han säger:

"I Dornach öppnar sig friare möjligheter, och nu kommer det an på att byggnationen efter de nuvarande omständigheterna måste komma till stånd snabbt! Jag betonar ordet snabbt, inte helt utan avsikt, mina kära vänner."

Rudolf Steiners fjärde mysteriedrama, "Själarna vaknar", uruppfördes den 22 augusti 1913, ett år innan första världskrigets utbrott

Detta drama avslutas med repliken:

*".....när över klartänkt andeskådande
den mörka Ahriman
som vill hämma visdom,
vill breda kaos och mörker över världen."*

I månad senare, den 20 september 1913 läggs grundstenen till "Johannesbau" ner på Dornach-kullen i Schweiz.

Rudolf Steiner planerade ett femte mysteriedrama som var tänkt att uruppföras i augusti 1914 i den nyuppförda "Johannesbau" i Dornach. Byggnadens namn ändras sedermera till "Goetheanum". Författaren Christoph Lindenberg menar att det var konstnärinnan Marie Elisabeth Waller som föreslog denna namnändring 1917. När det på våren 1914 visade sig att byggnationen inte skulle hinna bli klart till den beräknade tiden i juli, så ändrades planerna med ett uppförande av det femte mysteriedramat till december samma år.

Även denna plan gick om intet då det första världskriget bröt ut den 1 augusti 1914.

Färdigställandet av "Goetheanum" försenas än mer på grund av kriget och 8 år senare på nyårsnatten 1922-1923 brinner "Johannesbau"- "Goetheanum" ner till grunden.

Några mer mysteriedramer kom inte till stånd efter 1913 och Rudolf Steiner fick inte uppleva ett sammanhängande framförande av sina fyra mysteriedramer (vilket var planerat till augusti 1923) innan han dog 1925.

Rudolf Steiners oro på våren 1913 var verkligen befogad. I takt med att han spridde sin kunskap, sitt vetande om det andliga i tillvaron, så ökade motståndet med tilltagande styrka. Han betecknar människors avvisande av den andliga världen som ett "själsligt ångestfenomen". Materialismen bildar ett "skyddsnät" gentemot det andliga. Den under andra hälften av 1800-talet alltmer utbredda materialismen "avhumaniserar" världen mer och mer, och utbrottet av

det första världskriget var bara inledningen till ännu större katastrofer som följde under 1900-talet.

Rudolf Steiner såg tydligt de stegrande farorna. Hans "motmedel" var att medvetandegöra meningen och syftet med människans tillvaro. Han var en "brobyggare" med målsättningen att skapa en förbindelse mellan huvudets och hjärtats krafter, och visa på möjligheterna till en medvetandeutvidgning, som en hjälp, ett läkemedel till att ta sig ur materialismens återvändsgränd.

Hans uppdrag var mycket svårt att genomföra, fyllt av prövningar, motgångar och misslyckanden, men hela tiden strävade han vidare, gjorde nya försök, nya utkast, nya omstarter.

Rudolf Steiners liv var också som alla människors liv, ett drama, ett mysteriedrama!

Living Connections

Rapport från meditationskonferens vid Goetheanum 7 - 9 juli 2017

Från 7 till 9 juli arrangerades vid Goetheanum den första offentliga konferensen till temat meditation. Cirka 400 människor samtalande med varandra i workshops, "Open spaces" och otaliga mindre samtal om alla aspekter av antroposofisk meditationsutövning. Under några dagar i anslutning till konferensen, förberedde klassmedlemmar från hela världen denna händelse.

Här följer två deltagares intryck från konferensen:

Hur kan vi föra ut det bästa från Goetheanum i världen?

Jonas von der Gathen

Ett årtionde tillbaka: representanter från Iona-, Vidar- och Evidenz-stiftelserna ställer denna fråga till Goetheanum (se rubriken). Initiativet *Meditation Worldwide* föds som ett tidsbegränsat svar. Ty källan som befruktar alla livsområden springer fram ur aktiviteten att meditera. Genom att vårda att åter-befästa-sig-själv i gudarnas direkta utsagor.

En del berättar att det i början finns olikheter i uppfattningarna om hur antroposofisk meditation ska kunna spridas i världen på ett fruktbart och brett sätt. Amerikanska och tyska, koncentrerande och öppnande krafter, parat med nederländsk förmedlingsgenialitet, resulterar i att stämningarna klingar samman. Kanske är det denna börjans signatur - då man lyckades stå ut med de skilda uppfattningarna - att det spänns ett globalt förtroendefält.

Impulsen växer från 7 till 15 till 70 människor. Nätverksträffar från Järna till Goetheanum följer. Nu - tio år senare - samlas över 200 människor till en "förkonferens" för att förbereda miljön till den anslutande offentliga konferensen. Den andliga aperitifen består i att uppleva en överblick av alla 19 klasstimmar som "ett stort, mäktigt mantra". Evenemangsduetten försöker på det sättet att låta Högskolans kärnidé - att verka esoteriskt och offentligt - att lysa upp i en tidsström.

Sammankomsten blir både klimatmässigt och språkligt ett äventyr: hol-

ländska vänner översätter fritt hållna klasstimmar från tyska till engelska, där ord och mantra glider över från ett språk till ett annat. But warmth dissolves the borders. Själens lär sig att lyssna mellan språken. I plenum tonar grundläggande frågor i rummet. "Fungerar" klasstimmar egentligen? Are they working for you? A lady speaks up: hennes man dog för ett halvår sedan – varken högskolemedlem eller antroposof. Nyligen kände hon i en klasstimme hans närvaro, kunde skönja honom i sitt inre. På frågan om hon skulle inbjuda honom oftare och hur, fick hon bara svaret: "Just do it!" Ett ögonblick då hon visste: "We are on the right path!"

Det är ögonblick som dessa, det är de experimentella pianoklangerna som ungefär ropar in en "trumpetare från skogen", men framförallt är det vårt utålliga sittande i hettan i den cirkulära *Schreinerei* som frigör barndomsbilder i mig. Genom mina föräldrar upplevde jag de nordamerikanska Sioux Dakota-indianernas spirituella väg. Vi satt i svetthyddor – återvändande till Moder Jords mörka buk – nakna som barn församlade vi oss kring glödande stenar, sjöng sånger som verkade genom sina rytmer, sånger som kallade på åskfåglar och bisonandar, bad böner om läkning och för de bortgångna och delade bilderna som visade sig i mörkret. När jag växte upp kunde jag inte längre godta denna väg – det fattades medvetenhet, fattades upprätthet. Men sedan mitt inträde i den antroposofiska rörelsen upplever jag det som ett slags uppdrag, att bjuda in starkare upplevelsekrafter, djupare hjärteärlighet och överhuvudtaget ett formsökande efter en gemensam existens i våra såväl geniala som uttorkade Steiner-sfärer.

De må vara subjektiva, men det var detaljer som berörde. Så pekade en föredragshållare på den själsliga vändningen som Rudolf Steiner genomför i den sjunde klasstimmen, när han för första gången tilltalar sina åhörare inte som "Kära medlemmar", inte som "Kära vänner", utan som "Mina systrar och bröder". Och även om jag känner till detta ställe, träffade mig för första gången närheten i utsagan – den direkta "gemensamheten". På min ungdoms Rainbow-möten fanns det en hälsning som förband alla, både gamla grundmedlemmar och nykomlingar, alla främlingar och resanden från när och fjärran hälsades med ett kraftigt "Welcome home, brother and sister!" Det gör gott att bli varse detta slag av värmetillskott i ett högskolemöte.

För några år sedan lämnade jag Goetheanum och när någon frågade mig var-

för, svarade jag spontant: "Det finns för få eldstäder!" Jag vill tacka de som förberett meditationsmötet för att en värmande eld brann vid den uppställda jurtan mellan *Haus Duldeck* och västingången varje kväll under nattcaféet, i juli 2017 vid Goetheanum!

Längtan efter mer utbyte, sårbarhet, ångest, lättnad, tacksamhet, glädje och nyfikenhet!

Michaela Schwedeler

Jag arbetar för den *Europeiska Kommissionen* miljöfrågor. Med vår unga studiegrupp från Bryssel reste vi tillsammans till Dornach, eftersom vi blev fascinerade av den inbjudande flyern med sin starka öppenhet. En lista full av namn som jag inte känner, väcker nyfikenheten. Antroposofi och meditation – bägge innehållen befattar jag mig med dagligen – står inte bredvid varandra utan verkar förbundna genom färg. Där vill jag delta! Och det är faktiskt första gången som jag känner att jag landat i Goetheanum. Innan var dessa åtskiljda delar i mitt liv, i mina nätverk, och nu fogas de helt naturligt samman. Några gånger träffar jag på ett underbart otvunget sätt precis de människor som jag önskar möta. Jag känner mig som del av en stor, gammal, ny, färgrik, ogripbar, men ändå verkkningsfull och real helhet. Genom alla dessa märkbara skapade förbindelser växer jag och breder ut mig.

Det öppna rum som flyern strålar ut återfinns jag i de musikaliska övergångarna och det mellanmänniska. Längtan efter mer utbyte, sårbarhet, ångest, lättnad, tacksamhet, glädje och nyfikenhet fyller de kontinuerliga samtalen om meditativ erfarenhet. Även om vi snarast cirklar runt begreppet "antroposofisk meditation" ända till slutet av konferensen, istället för att entydigt fastlägga det, öppnas ändå mitt första erfarenhetsfönster som gör detta vida fält upplevbart. Och jag är inte den enda – även mina medresenärer vill fylla av experimentlusta integrera temat i vår studiegrupp. Det öppna rummet som vi tar med oss till Bryssel är faktiskt präglad av upplevda förbindligheter!

Källa: Ur DG nr 32-33/17. Övers. GN

How we will forum

Nancy Poer

Los Angeles, den 31 augusti –
5 september 2017

"VÄLKOMMEN till Änglarnas stad!" Det var Orland Bishops varma välkomsthälsning till oss alla. "Vi ÄR vilja (We ARE will), sa han", allt annat lämnas bakom oss. Vi kommer att VILJA (We will WILL) fram en ny värld. Tiden uppmanar oss att göra detta." Så började vårt fantastiska möte med över hundra deltagare från hela världen, från arton år till åttiosex år, främst ungdomar under trettio, som tillsammans formade en vacker mångfald av nationer, raser och kulturer.

Forumet var initierat av Threefold Elderberries Cafe-gruppen. Socialaktivisten Dottie Zold startade ett kafé i ett socio-ekonomiskt utsatt område av Hollywood för nio år sedan med en mission att skapa en fristad för läkning där ungdomar kan vara delaktiga i världen och finna vägen till självomvandling. Var och en ska uppmärksammas för att de ger en gåva till en vackrare värld i en tidsålder som är full av utmaningar och som kräver djup inre styrka, samverkan och medkänsla och en vilja att omvandla ideal till handling.

Elderberries-gruppen visade prov på ett av konferensens motto, "Allt som görs med social tregrening har en enorm kraft!" Med knappa ekonomiska resurser och inga konferenslokaler men med desto mer tro, hopp och en fantastisk självuppoftande god vilja utgjorde deras skapande av forumet ett kärlekens arbete. Med många möten och med hjälp av sociala medier satte de samman en konferens med tre världskända aktivister inom tregrening med imponerande bakgrunder på området. De använde offentliga parkanläggningar, flyttade eventet två gånger under dagarna och arbetade sig igenom en enorm värmebölja för att få allt att fungera. Den stora uppslutningen vittnade om den omedelbarhet, betydelse och angelägenhet som deltagarna kände det var att få vara med och ta del av de inspirerande idéerna och idealen för vår tid i historien.

Nicanor Perlas, en världskänd aktivist, rådgivare till många inom global politik på hög nivå, kom från Filippinerna med ett livsverk inom social tregrening och en

lång erfarenhet av sitt lands politik och stödverksamhet för ett aktivt deltagande från det civila samhället. Han säger att detta måste stimuleras om vi ska kunna skapa en rättvis värld. (Hans bok, en av många, *Shaping Globalization, Cultural Power and Threefolding* har översatts till nio språk och är en grundläggande resurs i ämnet).

Gerald Häfner, grundare av Gröna partiet och medlem av det tyska parlamentet och nu ledare för den samhällsvetenskapliga sektionen för antroposofi, bidrog med värdefulla erfarenheter av framgångar i den politiska sfären för direkt demokrati. Orland Bishop, internationellt känd medlare och mentor för unga gav oändlig inspiration. (Hans nya bok *The Seventh Shrine* handlar om den djupa andliga historien om den svarta afrikanska erfarenheten i Amerika.) Bart Eddy, en sedan länge hängiven aktivist som gör ett fantastiskt innerstadsarbete i Detroit, kom med student och kollegor och Laura Summers vars konstskola Free Columbia har drivits med tregreningsidéer i över 10 år deltog också. John Bloom (general-sekreterare för USA) som varit verksam vid Rudolf Steiner Finance tog upp frågor kring pengar och det fanns många, många andra inspirerande deltagare. Jag kunde själv ge några korta anföranden, och delade öppningsanförandet med min kära medaktivist Truus Gerauts, även hon i åttioårsåldern, samt gav en workshop om döden och döendet.

Det var hjärtevärmade att titta tillbaka på hur How I Will-konferensen som hölls här på White Feather Ranch över nyår (även denna initierad av Elderberries-gruppen) hade hjälpt till att bana väg detta How We Will-event. Det var väldigt fint att få avsluta konferensen med en 140 meter lång silkesbanderoll som storlaget bars av alla deltagare och som ursprungligen skapades här på White Feather Ranch för 1997 års internationella ungdomskonferens i Michigan. Och det var rörande att få uppleva alla röra sig i en spiral på det stora gräsfältet med den färgstarka silkesbanderollen och tillsammans sjunga konferensens sång med orden "Jag lyfter mina ögon mot bergen och jag är inte rädd, med solen om dagen och månen om natten kommer mitt mod inte att blekna."

För mig innebar detta event att få leva mina drömmars dröm. Efter att ha undervisat inom Amerikas andliga uppgift i nästan fyrtio år på Rudolf Steiner College, en institution inspirerad av Carl Stegmann och hans arbete om "Det andra Amerika", var det som att gå in i den mest kända drömmen från 1900-talet

– Martin Luther King Juniors dröm om en tid då alla representanter för mänskligheten kommer att förena sig och verka i broderskap och systerskap och hedra friheten och mänskliga rättigheter för varje enskild individ. Och där var vi, över hundra representanter, en mikrokosmos i världen, och så många strävande och ärliga unga individer som kan ge oss sådant hopp för världen och för framtiden.

Vi tog upp de svåra ämnena, global uppvärmning, artificiell intelligens, förlamande och ohållbara välståndsklyftor och tittade grundligt på vad det innebär att vara människa nu och hur man ska kunna säkerställa vår mänsklighet för framtiden. Det delades inspirerande tankar om allt, från aktivism för lokal demokrati till alternativa valutor, tillsammans med mycket konst, sång, musik, en fantastisk "kosmiskt inspirerad" hiphop, elegant eurytmi och hälsosam ekologisk mat från Elderberries Cafe. På kaféet finns följande vers målad på de höga blå väggarna:

Ridderskap av vår tid

Det finns ett ridderskap av vår tid, vars medlemmar inte rider genom de fysiska skogarnas mörker som förr, utan genom skogar av förmörkade sinnen.

De är beväpnade med en andlig rustning och en inre sol får dem att stråla.

Ur dem lyser läkning, ett helande som strömmar från mänsklighetens kunskap som ett andligt väsen.

De måste skapa inre ordning, inre rättvisa, fred och övertygelse, i vår tids mörker.

Karl König

Vi som deltog i How We Will Forumet inspirerades, förändrades och laddades med ny gemensam energi för det arbete vi har framför oss i våra utmanande tider!

a) Nancy Poer, föreläsare, författare, medgrundare till Rudolf Steiner College, Sacramento, Kalifornien. På senare tiden känd för boken "Living Into Dying, Spiritual and Practical Deathcare for Family and Community" som visat på möjligheter att ta hand om sina nära och kära inför döden. Hon och hennes man driver en biodynamisk ranch i norra Kalifornien.

b) Carl Stegmann, en av de första prästerna i Kristensamfundet, medgrundare av Rudolf Steiner College, och författare till boken "The Other America" som vill ge motivation till att se och stärka bilden av det "andliga Amerika" i en tid när en förskräckande, förvrängd bild av Amerika försöker tränga upp till ytan.

Europeiskt general- sekreterarmöte

Mats-Ola Ohlsson

Europeiskt generalsekretetermöte
i Budapest, juni 2017

I midsommarhelgen samlades de europeiska generalsekreterarna i Budapest tillsammans med styrelsen i Allmänna antroposofiska sällskapet från Goetheanum. Mötena i den här konstellationen sker två gånger om året på olika platser. De senaste åren har vi varje sommar träffats i ett öst-europeiskt land för att lära känna "det antroposofiska livet" där. I de här länderna har det under de senaste årtiondena varit möjligt att gå ut i det offentliga med antroposofiska initiativ inom t.ex. pedagogik, odling och medicin. Det efter att de i långa tider varit förbjudna av totalitära system. Även arbetet i Antroposofiska sällskapet har blivit möjligt att utövas öppet, och det har grundats nya landssällskap. I många länder har det funnits aktiviteter och sällskap tidigare på 20-30 talet. Ofta har man inte så stort antal medlemmar, med det kan många gånger vara omfattande aktivitet inom olika verksamhetsområden.

Så är det i Ungern. Vi fick möta några representanter för olika verksamhetsområden när mötet började på fredag eftermiddag. En av dem var Mihaly Mezei, som under några år studerade biodynamisk odling på Skillebyholm i Järna. Hans mor Clara Mezei verkade i många år för den biodynamiska impulsen även under de svåra åren. Mihaly berättade att han nu från henne har tagit över att vara en koordinerande person för det biodynamiska arbetet i Ungern. Nu finns 6 000 hektar land som odlas enligt biodynamiska Demeter-principer! Från mycket stora gårdar till små trädgårdar.

Henrik Szöke, som är läkare berättade om arbetet inom det medicinska området och förmedlade en bild av ett mycket seriöst och målmedvetet arbete. Vid ett universitet har man från antroposofiskt håll medverkat till att det nu finns en fakultet för integrativ medicin.

Zoltán Döbrönte, målare, berättade från Bildsektionens område. Han nämnde Imre Macovecz, den kände arkitekten som i sitt organiska formspråk bl.a. var

starkt influerad av Rudolf Steiner. Huset som vi möttes i var ritat av en elev till honom och hade en fasad som i sina betongdelar liknade nya Goetheanum och som hade delar av trä som skilde ut sig och som säkert var inspirerade av Makovecz. Sedan 10 år tillbaka driver man nu en akademi som erbjuder konstnärlig utbildning och fördjupning.

Zoltán Szabo, berättade om situationen för Waldorfpedagogiken i Ungern. Han berättade att det mellan 1926 och 1933 hade funnits en Waldorfskola i Budapest, och först på 90-talet kunde man igen grunda skolor och förskolor. Idag finns 39 skolor och 51 förskolor och lärarutbildning. Jag fick uppgiften att 7 400 elever tar del av Waldorfpedagogik!

På kvällen kom många medlemmar och intresserade, kanske en del lockade av temat "Antroposofi i det 21:a århundradet". Paul Mackay och Seija Zimmermann höll var sitt inspirerande anförande, som förde in tankegångar om Antroposofiska sällskapet som en mötesplats för människor som i frihet vill intressera sig för vad som lever i andra, där vilja att dela med sig lever, där vi ur hjärtat intresserar oss för vad som lever i det "karmiska", i de sociala sammanhangen, utveckla ett Antroposofiskt sällskap som har en "fredsförmåga", där kärleken bildar ett valv över det hela.

Deras inledningar beskrev bilden av ett sällskap som är öppet för framtiden, där vi inte kan bara bygga på traditioner, utan vågar vara i det öppna, ovissa med tillförsikt.

Samtalet som följde var till en början inte så öppet och levande, utan mer ett uttryck för föreställningen att antroposofi är att briljera med inlägg som har karaktär av små föredrag som ställs vid sidan av varandra.

Det hela bröts av en fråga från Ingrid Reistad, Norge. "Vad säger ni unga som är här? Vad säger ni om antroposofin och Antroposofiska sällskapet. Känner ni er hemma? Vad vill ni utveckla?"

Då kom helt andra frågeställningar fram från de unga, de var mer existentiella, ärliga och personliga. Det gavs mer uttryck för ett individuellt sökande, strävande i relation till de frågor som tränger sig på i tiden. Det kändes hoppfullt!

De följande två dagarna ägnades i huvudsak åt ett rådslag kring och bearbetning av de från Goetheanum-ledningen föreslagna tre målbilderna, som främst rör samverkan mellan Fria högskolan för antroposofi, Antroposofiska sällskapet och sektionerna/livsområdena men även hur man kan förbättra och utveckla den sociala interaktionen internt och

externt. Dessutom talades om utvecklingen av själva Goetheanum som ett campus, med forskning och utbildning, också som en plats för kultur och samhällsfrågor, inte bara för den antroposofiska rörelsen utan även som en aktör i civilsamhället. Det kommer att bildas en Goetheanumförening, där också företag och organisationer kan vara med som understöd för idén. (Se en kort beskrivning i Forum 2-2017) Då i juni 2017 hade det börjat differentieras i olika konkreta delmål. I kommande nummer av Forum kommer en utförligare beskrivning av processen.)

Mot slutet av vårt möte i Budapest så mötte vi styrelsen för det ungerska landsällskapet som presenterade sig.

Peter Tákáts, som representerar Ungern vid Goetheanum (landsföreträdare) och var vår värd för mötet. I sitt tidigare yrkesliv var han maskiningenjör, arbetade länge som representant för det svenska företaget Atlas Copco (med kompressorer) och var ofta i Sverige. Efter "vändningen" 1989 kom han i kontakt med antroposofin och tidigt också med dess sociala impulser, och lärde bl.a. känna Lex Boos. På senare år har han haft en konsultfirma som arbetat med ledningsfrågor. Nu mera ser han sig i dessa sammanhang som en rådgivare för att föra in mer mänskliga perspektiv. Åren 2000-2007 drev han och hans fru ett Camphill-projekt i Ungern. Hon arbetar nu med biografiarbete, främst med cancerpatienter.

Geza Hivessy, också tidigare maskiningenjör, arbetade i samma företag som Peter på 80-talet, är sedan mitten 90-talet i kontakt med antroposofin. Hans fru är eurytmist, och har fem barn. Han är mycket engagerad i en av Waldorfskolorna och är med i dess styrelse.

Laszlo Varga-Szemes, Waldorflärare i Bothmer-gymnastik och drama. Han ser det som en uppgift att hitta vägar att förbinda människor med varandra. Arbetar också med vad man kallar ett Rudolf Steiner-seminarium, där det erbjuds grundstudier i antroposofi.

Katalin Mezei, klasslärare, religionslärare. Hon är gift med Mihaly, som tidigare nämndes i samband med det biodynamiska arbetet. När de tillsammans var i Järna studerade hon till klasslärare, när Mihaly var inne i den biodynamiska utbildningen. Katalin uttrycker stor tacksamhet för det hon fick uppleva i Sverige, arbetet i Järna som var så inriktat på aktivitet, i allmänhet och i utbildningen, att det inte var så teoretiskt. Hon talade med värme om de lärare hon mött här, särskilt Walter Liebendorfer, som då var ledare för den pedagogiska

utbildningen. Allt vad hon under de åren mötte i Järna har inspirerat att arbeta hemma i Ungern!

Hon är med i religionslärarkollegiet i Goetheanum. Ett 20-tal av waldorfskolorna i Ungern har den fria religionsundervisningen. Sedan sju år är hon med i styrelsen och intresserar sig särskilt för samverkan mellan de olika sektionensområdena.

Hon menade att många verksamma i den antroposofiska rörelsen ser antroposofiska sällskapet som en isolerad ö, och ställde frågan varför t.ex. Waldorf-föräldrar inte frågar "nästa fråga", om antroposofin. Vidare frågade hon sig om människor idag ser uppgifterna i världen eller om de är mer fokuserade på sin egen utveckling, vem är jag? Hon påstod att det för yngre människor idag är en mer komplex situation, mer ur jaget och i relation till det inre. När den äldre generationen var i unga år var det kanske mer en direkt aha-upplevelse, här är det! Det här behöver göras, här sätter jag in mina krafter.

Katalin talade även om att vi behöver se antroposofin inte som världsåskådning, utan som samhälls- och kulturimpuls!

Det här var några glimtar från dagarna i Budapest med många inspirerande upplevelser av människor och initiativ. Det var spännande att se hur mycket som har utvecklats sedan början på 90-talet och att det är berörande, att många yngre människor ser de skapande och förvandlande möjligheterna i antroposofin och i dess tillämpningar. De kommer att verka för ett inkluderande samhällsklimat som sätter alla människors likabehandling värde och kreativa potential i förgrunden. För i dessa tider finns starka motsatta tendenser i många länder, inte minst i Ungern. Antroposofin kan ge oss en möjlighet att vi kan uppleva oss som medansvariga världsmedborgare som ser behoven och möjligheterna hos alla människor.

HÖGSKOLAN

Högskole- dagarna

Susanne Almgren

Högskoledagarna 10–12 juli 2017

I den goda efterklängen av Mysteriedramerna i juli, träffades ett 30-tal personer för att arbeta med första och andra klass-timmen.

Initiativtagarna, Erland Kornfeld, Thomas Andersson och Mats-Ola Ohlsson, inbjöd till möte ”utan höga trösklar”.

En gest som motiverade och lockade många av oss med långa uppehåll från högskolearbetet att delta. Ur det som många upplevde som återseendets glädje, uppstod en energisk och öppen arbetsstämning. En vilja till förankring i gemensamt strävande. Som ”systrar och bröder”.

De två arbetsdagarna inledde Ina Kornfeld med gemensam eurytmi. Tanke- känslö- viljeskjutsen in i dagens händelser och möten. Därpå framförde Thomas Andersson klasstimmen. Efter middagspaus återsamling till samtal i plenum kopplade till förmiddagens klasstimme.

Erland Kornfeld avslutade dagarna genom att leda meditation. Tisdag kväll gavs utrymme för utflykt till stämningssyftligt Linga i strålande sol.

Arrangörerna menar att detta högskolearbete är en långsiktig satsning.

Vi ser därför fram emot ett återseende nästa sommar.

ATT ERFARA DET ANDLIGA

Att uppleva det andliga är annorlunda

Andreas Heertsch, Arlesheim (CH)

Antroposofin anklagas ofta för att det, förutom Rudolf Steiner, inte finns några företrädare som kan redovisa översinnliga erfarenheter. En vetenskap om anden som en 'One Man Show' övertygar inte. Hur kommer det sig att antroposofier - i jämförelse med andra rörelser - har så lite översinnliga erfarenheter? Man svarar gärna: antroposofi är den långsamma men därför också säkra vägen. Är det så säkert att det inte händer så mycket? Andreas Heertsch, som just skriver på en bok - 'Andlig erfarenhet i vardagen' - har en annan uppfattning.

När man närmare granskar den antroposofiska vägen blir den av många som går den, utstakad på särskilt sätt genom att de menar att de inte får några andliga erfarenheter. Överhuvudtaget verkar skolningen vara utan framgång eller - försiktigt uttryckt - ”resultaten göms i det fördolda”. Rudolf Steiners uppmuntrande ord att inte genast ge upp, följs med järnhård vilja. Det verkar som om 'Väktaren på tröskeln' vakar över att inget från andra sidan tröskeln ska nå in i det omogna medvetandet. Så betraktat uppstår faran att man själv spärrar in sig i ett medvetande som är ogenomträngligt för det översinnliga och ger Väktaren skulden.

Förväntningar som leder i fel riktning

Det övande medvetandet är mycket mer sensibelt än dess bärare tror. Så är en av de första verkningarna av antroposofisk skolning att mötet med dubbelgångaren provoceras fram. Här kan man nu mycket väl beskriva varför detta medvetande menar att det inte har några möten med dubbelgångaren. Den som övar uppmärksamt märker att - till en början - motsatsen till det önskade inträder: istället för att jag blir bättre och mer suverän, släpps det jag inte önskar loss i mig. Det som just vill hindra mig att uppnå något som är fyllt med andligt innehåll. Detta medvetande tenderar nu till att skjuta det åt sidan som störande och ovidkommande, för att kunna ägna sig åt ”det sanna, sköna och goda”.

Nu visar sig övningen som ska leda till fördomsfrihet verkligen vara en av

grundövningarna: fördomsfullheten består däri att jag å ena sidan förväntar mig att dubbelgångaren är en skräckgestalt, som får mig att rysa. Å andra sidan längtar jag efter att andliga väsen ska visa sig och leda mig och 'underhålla' sig med mig. Allt annat som händer är inte 'detta'. Följden blir att jag har tillverkat ett säkerhetsfilter som blockerar varje egentlig erfarenhet i denna riktning.

Så annorlunda det skulle bli om man en gång skulle ha modet att låta skräpet (det nyupptäckta) forma sig till en bild, eller göra sig en bild av den som är bärare av detta skröp. Skulle då inte bilden bli helt subjektiv och därmed värdelös? På intet sätt: den som övar sig att forma sådana bilder (imaginerar) upptäcker att han tämligen exakt kan veta vad i bilden som han själv skapat och vad som pekar på en verklighet. Det kan man öva i förhållande till skröp, men också i förhållande till stämningar, som drar genom själen som en slags bakgrund. Man kan beklåda dem med bilder - de kommer helt säkert att visa om kläderna passar eller inte.

Källa: Publicerat i "Anthroposophie weltweit" 7/2007. Övers. GN

ANTROPOSOFI

Walter Ljungquist och antroposofin

Johannes Ljungquist

Walter Ljungquist om sitt förhållande till antroposofin.

Att författaren Walter Ljungquist (1900-1974) var antroposof är allmänt känt i antroposofiska kretsar. Också bland samtidens litteraturkritiker, som trots stor respekt och erkänsla för hans författarskap ”såg antroposofi i varje buske”, som Walter en gång uppgivet sa. Att vara antroposof är knappast en fördel för en som vill tas på allvar som konstnär. Snarare tvärtom. Det var mer ”trots” än ”tack vare” antroposofin han betraktades som ”författarnas författare”, som en kritiker en gång uttryckte det.

Walter Ljungquist deltog aldrig i det officiella antroposofiska umgängeslivet, han levde ett stilla liv på landet med sin

fru Gerda Antti där han fick arbetsro. Han deltog sällan med texter om sitt antroposofiska engagemang. Men det fanns undantag. Då Bonniers 1963 gav ut antologin Antroposofin i teori och praktik, ett urval av Rudolf Steiners uppsatser, fick han i uppdrag av sitt förlag att skriva ett introducerande förord.

»Ställd inför uppgiften att i ett kort förord ge en bild av Rudolf Steiner och antroposofin inser jag genast det hopplösa i detta – på grund av materialets rikedom och min egen inkompetens.«

Trots det ödmjuka anslaget kom förordet att bli ett intressant vittnesmål om hur han i sitt liv närmat sig antroposofin.

»Jag var i trettioårsåldern och hade efter många metamorfoser hamnat i ett slags defaitistiskt, ödsligt undergångssvärmeri, en kulturpessimistisk nederlagskult, som jag trodde var definitiv. Detta skede var dolt för yttervärlden och fick aldrig något litterärt uttryck, men i Oswald Spenglers filosofi sökte jag min "näring" och i Bertil Malmbergs Dikter vid gränsen såg jag mitt – skulle man kunna säga – "evangelium".

Jag började läsa Rudolf Steiners skrifter inte i något behov av "tröst" och ledning, utan i den halvmedvetna avsikten att försöka "avslöja" honom och "frigöra" mig från antroposofin: eftersom jag i viss mån var uppvuxen med den, enär min far och ett par av mina bröder var antroposofier, "måste" jag revoltera mot den.

Men när jag under loppet av omkring tre-fyra år genom läsning, diskussioner med en av mina bröder, åhörandet av en mängd föredrag av (...) och umgänge med antroposofier satt mig in i något mer än vad man kan anse vara de första grunderna till kännedom om antroposofin fann jag att allt jag "trott" om den var fel, och jag insåg nästan förfärad att jag – alltjämt under motstånd – bara allt oftare måste böja mig för dess obönhörliga konsekvens mitt i den svåröverskådliga mångsidigheten, dess logiska sammanhang "ovanför" alla skenbara motsägelser, dess stränga krav på en rent andlig aktivitet och den outtömliga, skiftningsrika livs- och världskännedom man mötte där, kort sagt: dess sanningsprägel.

Jag erfor den motvilja och olustkänsla man känner när ens önsketänkande avslöjas. Slutet blev – kan man säga – att det inte var jag som avslöjade Rudolf Steiner, utan han som avslöjade mig. (...)

Jag hade alltjämt min fria vilja att protestera, förneka och ge upp, men jag kunde inte komma ifrån att jag inte längre var densamme som när jag började. Jag

hade mött något som gjorde att det var mig omöjligt att återvända till min utgångspunkt. Där fanns inte längre något att hämta. Jag hade "vuxit ifrån" den. Jag hade börjat "tänka om" – från grunden. Och med detta nya tänkande kunde jag bara gå vidare. Och än idag är jag "på väg". (...)

Men det var nu som jag erfor den djupa förvåning, som förr eller senare alltid griper den som trängt tillräckligt djupt in i Rudolf Steiners tankevärld: en förvåning att någonting sådant har kunnat existera så länge – nu, idag, över ett halvsekel – och funnits tillgängligt för alla utan att uppmärksammas mer av en hopplös förtvivlad och sökande värld. Har den västerländska kulturen råd att undvara Rudolf Steiner? (...) Tekniskt-materiellt har mänskan nått därhän där vi andligt borde befinna oss nu: i världsrymden.«

Att Walter Ljungquist trots sin antroposofiska hemvist ändå togs på allvar av det litterära etablissemanget visar att antroposofin bidragit till en fördjupning av personskildringar och sammanhang i hans böcker på ett sätt som kanske inte varit möjligt utan den. Ett bevis så gott som något på dess giltighet.

MYSTERIEDRAMA

Antroposofi – ett väsen på sin väg

Felix Nieriker

**Antroposofi – ett väsen på sin väg – om
Mysteriedramaveckan juni 2017**

Vad är verklighet? En djup existentiell fråga, som Rudolf Steiner reder ut för sig från allra första början: Är vi hänvisade till att vara stumma, subjektiva åskådare av den yttre verkligheten, som är där förutan oss, så uppstår död åt två håll: den yttre världen som vi dödar genom begrepp och vår inre värld som med sin subjektivitet och godtycklighet förblir utan betydelse för världen därute och således kan dödförklaras. Mot detta står Rudolf Steiners paradigm i inledningen till Goethes naturvetenskapliga skrifter: "Motsatsen mellan objektiv yttre varseblivning och subjektiv inre tankevärld består för människan bara så länge hon inte inser att dessa världar hör samman. Människans

inre värld är naturens inre." Vi står alltså mitt i en verklighet som vi ständigt skapar fram, eller annorlunda uttryckt, det finns inte verklighet utan människan. Att båda dessa världar är obegränsade började vi ana genom erfarenheter och upplevelser under "Mysterieveckan". Den ägde rum i Kulturhuset i Järna, 25 – 30 juni 2017. Ulrike von Schoultz bjöd in till en fest, när hon uppfylld av glädje öppnade den gemensamma veckan. Och det blev en riktig fest, värdarna gav allt så att ett underbart samspel kunde uppstå mellan dem och publiken. Ett stort tack till Ulrikes entusiasmerande närvaro och för det utmärkta introduktionshäftet.

Jag kan föreställa mig Mysteriedramerna som en oändlig stor matta utan början eller slut, vävd i skiftande färger, komplicerade mönster och kvalitéer och som i sig själv ständigt förändras tillsammans med skådespelarna och den för ögonblicket närvarande publiken. Förändringen i "vävnaden" följer olika inre andliga och även karmiska ordningar. En sådan ordning blev under den här veckan synliggjord genom att anslå väsendet antroposofi som grundmotiv. Michael Debus valde omsorgsfullt ut motsvarande 21 bilder ur dramerna.

Jag, som så många andra inte är så insatt i dramerna, var oerhört tacksam för föredragen som Michael Debus höll. (Jürgen Vater fick oväntades översätta föredragen till svenska vilket blev väldigt lyckat!) Michael Debus arbetade fram hur antroposofin ÄR ett väsen som Rudolf Steiner kallar den, ja att den ÄR en människa. Detta väsen har följt mänsklighetens utveckling genom tiderna, som vishet (Sophia), som yttre lagstiftande, ordnande kraft i den hebreiska kulturen, över Filosofia från Pytagoras (600 f.Kr.) till Dante (1300-talet) där det förinnerligas och slutligen förvandlas i slutet av artonhundratalet till Antroposofia, som i människan får uppgiften att för-mänskliga världen. Detta väsen blir helt individualiserat i människan, skapar sig sina egna lagar och vill på så vis bli verksam på jorden på lika många sätt som det finns människor – antroposofin är en människa. Det var nog så betydelsefullt och engagerande i sig, men det storslagna och enastående är dock ögonblicket när det sker: ridån öppnar sig med en svag, dock kännbar fläkt: "Nu ska vi andas annan luft, en som andas friskhet, andlig närvaro, försoning!"

Deltagarna fick genom hädelserna i dramerna försätta sig in i en oerhörd komplicerad och mångskiktad vävnad, som genom provningar och smärtor leder till luttring: "Inte jag, utan"

MYSTERIEDRAMA

Mot alla odds

Jürgen Vater

Mysteriedramerna i Järna för sjunde året i rad.

Den här gången hade vi nästan räknat med att det inte skulle bli några mysteriedramer i Järna under sommaren. I sex år hade vi arbetat med dem och använt allt större kraft för att få dem på scenen. Till att börja med handlade det om enstaka bilder, sedan följde det ena dramat efter det andra, så för två år sedan de första tre dramerna inom en vecka och slutligen förra året det fjärde dramat. Allt med in-kännande mellanaktsmusik av Lennart Nilo. Bortsett från några huvudroller var alla skådespelare amatörer – tidvis femtio människor som ägnade en stor del av sin fritid åt detta egentligen omöjliga projekt. Sedan häpnaden efter förra årets föreställningar. Hans Lindmark, inspiratören, regissören och Benedictus, ville sluta då nu alla fyra dramer var spelade. Att fortsätta arbetet utan honom föreföll omöjligt, inte minst eftersom en hel del av skådespelarna då också menade att ha gjort sitt.

Men skulle vi verkligen kunna låta initiativet bara rinna ut i sanden? Hade vi inte så att säga satt ett barn i världen som vi fortsatt var tvungna att ta hand om? Och hade inte Michael Debus, som från början varit med och burit arbetet genom sina föredragsserier, redan utarbetat ett förslag angående en fortsättning?

Det som verkade omöjligt började plötsligt ta form. Vår producent Ulrike von Schoultz bevisade än en gång sin initiativkraft. Vi fann en ny Benedictus, en ny Maria som var beredda att lära sig enorma textmängder vid sidan av privat- och yrkeslivet. Regiuppgifterna delades upp inom ett litet kollektiv. Besättningen för en del mindre roller ordnades under årets lopp, somliga först några veckor före premiären. Och i samband med rollbesättningen drog vi oss inte heller för okonventionella nödlösningar. Producenten som Maria Kühne, scenteknikern som Michael Edelmann – det var inte bara originellt, utan konstnärligt riktigt lyckat. Och vilket landsällskap skulle väl kunna ståta med att ha upplevt generalsekreteraren och ordföranden i samma dialog på scenen – som de dessutom spelade alldeles utmärkt.

En speciell skjuts fick inspirationen på våren under en intensiv helg med Paul

Jag upplevde att hela uppsättningen utstrålade ro, kanske ett uttryck för en ny inre mognad och för den spelade ensembles goda sammanhållning en stor roll. Och detta trots att några av huvudrollerna framfördes av nya aktörer. Med vilken inre självklar säkerhet framfördes Benedictus gestalt av Anders Skånberg! Och är det någon som inte berördes av Marias allvar i rösten och hennes närvaro i gesterna? Vi hoppas att igen få uppleva Jannecke Wyller som Maria!

Eurytmin som genomsyrar mysteriedramerna, förmedlar på ett märkligt sätt tröst. Är det för att den ger oss vingar och lyfter oss ut ur vardagen, öppnar uppåt och gör anden på ett osjälviskt sätt synlig? I alla fall kan man inte vara nog tacksam för allt de minst 20 personerna förmedlade eurytmiskt under dramaveckan, som avslutades med en storartad höjdpunkt, uppförandet av sagan om källans under, sagan om fantasin, sagan om hur det onda uppstår och sagan om kärlek och hat.

Den som vill veta mer om hur det var bakom kulisserna under året som gick kan läsa om det i artikeln som Jürgen Vater skrivit och som finns i detta nummer. Söker man fördjupning i de dramatiska åren 1910-1914 där dramerna blev till, kan man följa Lennart Nilos spännande skildringar också i Forum 3/2017. Och alla vill förstås veta hur det går vidare. Fråga Ulrike, hon svarar i Forum 3/2017.

Klarskov. Den danske skådespelaren och regissören förfogar över flera decenniers fördjupade erfarenheter i samband med mysteriedramerna. Idéerna för att iscensätta dem formligen sprudlar fram ur honom. De båda scener som vi fick arbeta fram med honom skilde sig sedan visserligen från de övriga bilderna, men å andra sidan inverkade de också indirekt på hela föreställningen, eftersom de ingav oss mod att överskrida våra egna gränser.

Vi följde Michael Debus förslag och spelade scener ur samtliga fyra dramer. Urvalets fokus riktades på Johannes utvecklingsväg som skildras i dramerna. Att den vägen leder till ett möte med 'Antroposofia' framgick redan av titeln för årets föredragsserie: "Antroposofi – ett väsen på sin väg". Det kvinnliga elementet i mänsklighetens utveckling spelar en avgörande roll på den vägen. Därför kunde Michael Debus i sina föredrag ta upp motiv ur sin bok Maria-Sofia som för övrigt också finns på svenska.

Bra att jag bara hade en liten roll att spela. På det viset kunde jag huvudsakligen koncentrera mig på min uppgift som sufflör. Vilket i och för sig inte krävde någon större insats, eftersom skådespelarna behärskade sina texter på ett imponerande sätt. Och detta trots att sydlänningarna påstår att vi nordbor inte skulle vara ordentligt jordiskt förankrade, framför allt inte under midsommartider. I varje fall hade jag rikliga tillfällen att häpna över mina underbara kolleger och glädja mig över alla eurytmiska inslag. Eftersom eurytmins födelse är förknippad med mysteriedramernas tillkomstshistoria, har ju de eurytmiska scenerna från första början haft en central ställning inom vårt arbete. Därför var det bara konsekvent att årets möte avslutades med en eurytmiföreställning om 'sagorna' som ingår i dramerna.

Naturligtvis fick vi också brottas med vissa problem. Det föräldrade språket i den befintliga svenska översättningen besvarade inte bara publiken. Och en eller annan av oss som spelade lyckades kanske inte alltid att låta den oövade rösten höras ända till salens sista bänkrad. Men det finns likväl en hel rad människor som har fått en kär vana, nämligen att år efter år komma till Kulturhuset i Ytterjärna veckan efter midsommar och delta i mötet kring mysteriedramerna. Och eftersom vi lyckats hålla ut i sju år börjar vi nu tro att vårt arbete kommer att fortsätta även nästa år.

MYSTERIEDRAMA

Mysteriedrama nästa sommar!

Ulrike von Schoultz

Dramagruppen vill fortsätta med arbetet kring R. Steiners mysteriedramer även 2018 och 2019.

Till nästa sommar (2018) finns en skiss som går ut på att uppföra första och andra dramat i sin helhet.

Programskiss

Programmet kommer att läggas upp så att man kan boka enbart ett av dramerna om man inte kan eller vill vara med en hel vecka.

Mötet kommer att börja den söndagen den 24 juni kl. 19.00 och slutar fredagen den 29 juni sent på kvällen.

Onsdagen 27 juni kommer att bli en dag som ger plats för ett underbart och inspirerande, men än så länge hemligt tema! Den dagen kan bli slutet om man vill se första dramat måndag och tisdag, eller början om man vill se andra dramat som spelas torsdag och fredag.

Dramamöte i dornach

Dessutom deltar några ur dramagruppen i en mysteriedramakonferens 2018 i Dornach med temat:

„*Mysteriedramen weltweit - Karma Aspekter und gemeinschaftsbildende Elemente.*“

Konferensen är öppen för alla som arbetar med dramerna och har ett levande intresse i att de spelas och lever på många platser i världen.

Kvällarna är reserverade för ”performances” så att olika grupper från världens alla hörn, med världens olika språk, kan framföra enskilda bilder eller motiv ur dramerna.

Det är alltså nästan oundvikligt att dramagruppen från Järna visar några motiv på scenen i Dornach nästa sommar!

Vi har börjat planeringen och räknar med att en rad medverkande och spelare från Järna kommer att vara med på mysteriedramernas världsmöte!

Vi kommer alltså att även förbereda några bilder för scenen i Dornach. För att kunna genomföra dessa två stora projekt sommaren 2018, är vi helt beroende av gåvor och bidrag som gör det möjligt för oss att arbeta med första och andra dramat inför Järnas egen sommarvecka och för att kunna resa till Schweiz.

Alla bidrag är välkomna!

Här finns de alla mysteriedrama konton Bankgiro 570-3814, Stiftelsen Guldfällen eller Swish 1236521041 eller 6616-332 093 328 BIC/IBAN : HANDSESS SE 54 6000 0000 0003 3209 3328 eller Ekobanken, konto 97001293736 Ett varmt tack för varje kulturbidrag!

LEDSATSER

Mikaels uppgift i Arimans sfär

Mikaels uppgift i Arimans sfär av Rudolf Steiner.

I ovannämnda uppsats från den 19 oktober 1924 skildrar Rudolf Steiner hur mänsklighetens utveckling sedan femhundra år tillbaka går i en helt annan riktning än tidigare, att tänkandet blivit abstrakt, döda tankar, bundna till den fysiska kroppen verkar där tidigare gudomliga väsen rådde. Människan har helt och hållet försatts in i den fysiska världen där Arimans andlighet får allt starkare makt över henne. Det är en nödvändig utveckling för att uppnå frihet från det gudomliga. Hon ställs inför val: att i frihet medvetet följa Kristus som för mänsklighetens räddning har förbundit sig med Arimans döda rike, eller att ”känna sig in i oberoendet från den gudomliga sfären och därmed hemfalla åt den ledning som kommer från arimanska makter”.

Felix Nieriker

Här följer den sista delen av uppsatsen följt av tre av s.k. ledsatser, allt i en ny översättning av Jürgen Vater:

Det som hittills skett i denna situation från mänsklighetens sida har tilldragit sig halvt omedvetet. Och på det viset har det lett till det positiva i naturvetenskapen som lever i abstrakta idéer och till somliga lika positiva principer i levnadsättet. Men den tidsålder då människan omedvetet får existera i Arimans farliga sfär är förbi.

Den som utforskar den andliga världen måste i dag göra människorna uppmärksamma på det spirituella faktum att Mikael har övertagit mänsklighetens andliga ledning. Mikael gör det han måste på ett sätt som inte tvingar människorna. Men de kan följa honom i frihet för att med hjälp av Kristuskraften åter kunna

finna vägen ur Arimans sfär som de nödvändigtvis behövde komma till.

Kan man ärligt och ur sin djupaste själ känna sig förbunden med antroposofin, så kan man rätt förstå fenomenet Mikael. Och antroposofin vill vara ett budskap om Mikaels mission.

Ledsatserna nr 106 till 108:

106. Mikael går åter uppför de vägar som mänskligheten gått nedför under andens utveckling till användning av intelligen- sen. Han kommer att leda viljan uppför i samma banor som visheten stigit nedför till intelligensnivån, som ett sista stadium.

107. Från och med den här tidpunkten i världsutvecklingen pekar Mikael bara ut sin väg så att människan i frihet kan följa honom. På det viset skiljer sig Mikaels ledning den här gången från alla tidigare perioder av ärkeänglars ledning, även från Mikaels egna tidigare regerings- perioder. Dessa styrelseskick *utövade en verkan* på människan. De inte bara visade *sin verkan* – och därför var människan på den tiden inte fri i sin egen verksamhet.

108. *Att inse* detta är människans uppgift i vår tid så att hon med hela sin själ ska kunna finna sin spirituella väg under Mikael-tidsåldern.

MIKAELI

Tre träd i höst- ens morgonsol

Louise Ejefors

Iakttagelser vid en tidig höstpromenad. Mikaelitid 2017.

Man skulle kunna ta henne för Guldregn om det inte vore för den vita stammen.

Jämt fördelade hänger de gyllene långa grenarna och lyser som smycken invävd i hennes delvis övermätta grönska.

Hon skrudar sig, är mån om sitt utseende. Vill gärna byta om och passa in i årstiderna. Det verkar som hon redan tröttnat på sin till hälften guldglänsande skrud. Jag tror jag lämnar det gröna helt och går helt över till enbart guldgul, tänker hon och blir återhållsam med saven. Hon gör sig till för den mörka granen som står intill henne. Ack vilken träkmåns, tänker hon i nästa ögonblick.

Mörk och allvarsam står han där som

Regnbåge under öppningen av konferensen How we will forum i Los Angeles, 31 augusti - 5 september 2017. Läs Nancy Poers krönika ifrån konferensen på sidan 9.

Threefold Elderberries Cafe.
Socialaktivisten Dottie Zold startade ett kafé i ett socio-ekonomiskt utsatt område av Hollywood för nio år sedan med en mission att skapa en fristad för läkning där ungdomar kan vara delaktiga i världen och finna vägen till självmvandling.
Läs Nancy Poers krönika på sidan 9.

Louise Ejefors med barnen. Louise har regelbundet bidragit till Forum Antroposofi med sina uppskattade krönikor. Läs krönikor på sidorna 15 och 18.

Walter Ljungquist vid tiden för genombrottet med romanen Ombyte av tåg 1933. Läs Johannes Ljungquist krönika på sidan 12.

”Det är den flammande entusiasmen.”
Läs krönika på sidan 19.

om han alltid funnits och alltid kommer att finnas. Hans grönska är evig och kottarna evigt bruna. Kådans pärlor finns alltid på hans stam. Den luktar bara lite mindre den här årstiden. – Hon får väl hållas, tänker han. Det tog honom hundra år att komma fram till det. Ekorren snurrar runt hans stam och låter då och då en avnagd kotte falla till marken. Granen låter det ske. Han låter allting bara ske. Myrorna har byggt sig en stack under honom. Täckt sin boning med hans barr. Barren har en gång varit gröna – det är knappt man kan tro det. Ett enda litet lingonstånd lyser rött, färligt nära stacken. Än har bara några av stackens inneboende vågat sig ut i den tidiga morgonstunden. Måste ju kolla läget. Är det dags att bomma igen?

Där står en till. Men inte still. Spelar även stammen? Nej, det är bara de dansande löven som speglar sig däri. Nyligen var hon grön som spenat. Bladen var savfyllda och svårdirigerade. Nu är vinden nöjd. Nu får han sitt lystmäte. En hel orkester som lyder vid minsta pust. Vilket sound!

Aspen och vinden är som skapta för varandra. Nu tar de ut sin gemensamma lycka. De spelar för granen, de spelar för björken, de spelar dungen till ro.

REFLEKTION

Om ”Tillitens bön”

Mats-Ola Ohlsson

I förra numret av Forum 2017-2 hänvisade jag till en text som har fått namnet ”Tillitens bön”. Som jag skrev fick jag den i unga år och den har betytt mycket för mig i många situationer i livet. Efter publiceringen har jag fått en kommentar, att det förmodligen inte är ett ”tänkespråk” av Rudolf Steiner. Jag har stött på det ett par gånger tidigare, bl. a. med ett annat ”tänkespråk” som också har haft en stor betydelse för mig. Några kanske känner till den, ”Wall von Kristall...”. Den fick jag i en svår, socialt krävande situation av en äldre god vän. Långt senare förstod jag att den hörde till de tänkespråk som är oriktigt tillskrivna Rudolf Steiner, utan att den var skriven av en annan författare, Bô Yin Râ (Joseph Anton Schneiderfranken). Men inte desto mindre har den varit mig

till stor hjälp i många situationer när jag har behövt ”höljet av kristall som endast släpper in ljus”.

Nu när jag fick den kommentaren ang. ”Tillitens bön”, så tänkte jag att det kanske förhåller sig på samma sätt. Men det visade sig att den texten har en annan historia. Efter lite efterforskningar så kom jag till en text som står i GA 40 a, som har rubriken ”Ohne Quellenangabe zirkulierende Texte” (Cirkulerande texter utan källhänvisningar). Där framgår att det tre första stroforna är en sammanställning av citat hämtade från ett föredrag som Rudolf Steiner höll i Berlin 17 februari 1910, ”Bönens väsen”(GA 59 ”Metamorphosen des Seelenlebens – Pfade der Seelenerlebnisse II”) Där talar Rudolf Steiner om att ”vad som måste komma, må komma, och att det kommer att ha sin goda verkan i en eller annan riktning: Det är att frambringa den stämningen i själen och att leva ut den stämningen i ord, i förnimmelser, i idéer, det är ... stämningen i tillitens bön (Ergebenheitsgebet)”. Där anges inte en särskild bön, utan stroforna har senare hämtats fram ur den nedtecknade föredragstexten. Genom tiden har de också delvis förändrats. Där står att de följande två stroforna är tillfogade av någon annan och att det finns ytterligare varianter på den tillagda texten

Med den frågan är jag också tacksam att även Gerhard Böhme hörde av sig efter senaste Forum med en fyllig kommentar. Han berättade att de, inför ett sjuksköterskemöte 2008 som hade temat ”Tillit”, i förberedelserna stött på en citatsamling av Peter Broström som hänvisade till ”Beiträge zur Rudolf Steiners Gesamtausgabe” nr 98. Där står det att de avslutande stroforna sägs stamma från Rudolf Steiner och vara tillfogade av Willem Zeylmans van Emmichoven i förvandlad form.

Jag vill tacka för de kommentarer jag fick efter förra Forum som föranledde mig ”dyka” ner i den här frågan. Nedan kommer texten om ”Tillit” än en gång. Nu i en översättning som vi fick av Gerhard Böhme. Vem som gjort översättningen vet jag inte. Här står också på slutet de korrekta källhänvisningarna.

Tillit

*Vad som än kommer, vad som än må ske, nästa timme, nästa dag även om det är mig obekant kan jag inte ändra det genom fruktan
Jag väntar på det i fullkomligt själslugt likt havets stiltje i sinnet*

Genom ängslan och fruktan hämmar vi vår utveckling

Genom ängslans och fruktans vågor tillbaka-visar vi det som vill komma in i våra själar ur framtiden

Tillit till det som man kallar den gudomliga visheten i händelserna

i vissheten om att det som skall komma måste ske

och att det i någon riktning måste ha sina goda verkningar

Att framkalla denna stämning i ord, i känslor, och i idéer

Det är tillitens stämning som borde bli till bön

Det måste vi lära oss i vår tid

Att leva med rent förtroende utan säkerhet för tillvaron

Med förtroende till den alltid närvarande hjälpen från den andliga världen

Sannerligen, på annat sätt går det inte i dag om inte modet skall svikta

Låt oss härda vår vilja och söka uppväckelse inifrån

varje morgon, varje kväll

Rudolf Steiner

Ur GA 59, ”Bönens väsen” 17 februari 1910. Bearbetad av F. W. Zeylmans van Emmichoven.

ETT LIV SOM FÖRSKOLEPEDAGOG

Inledning till berättelsen

Ejefors Louise

”Det är inte bara ett bildligt talesätt, när man säger att man kan förstå lika bra med känslan, med förnimmelsen, med hjärtat, som med förståndet.” (Rudolf Steiner)

Man griper in i barnens frihet om man ständigt sätter gränser för att man är ängslig och överbeskyddande och för att man är oförmögen att skapa en omgivning där barn kan röra sig fritt. Det handlar inte om fri uppfostran, där barn får göra precis vad de vill, utan meningen är att de vuxna som är ansvariga för det konkreta barnets utveckling, medvetet skapar en miljö där barnet kan göra egna erfarenheter.

Den som i sin barndom fått uppleva en

miljö, som korrigerades genom leken, lekkamrater och kärleksfulla vuxna, - som fick åtnjuta en fri sfär - lär sig att det omvärlden korrigerar kan vara nyttiga erfarenheter och bidra till självinsikt.

Hos den, som ständig måste ta emot tillrättavisande förklaringar av sin omgivning, kan självständigheten, självmedvetandet och självinsikten bli kraftlös.

När småbarns ibland ännu ofullständiga språkförmåga ständigt korrigeras av vuxna kan det skapa förvirring hos barnet. Av erfarenhet vet jag att när det gäller enskilda stavelser, brukar dessa rätta till sig av sig själva om inte ett fysiskt fel föreligger. Barnet själv, om det får vara omedveten om de små språkliga "felen", tycker att det uttrycker sig korrekt.

Reidar och Sandra

Ljuden som ännu inte funnit sin plats.

Reidar, eller Leidaj som han kallar sig själv, är en kraftfull kolerisk pojke som ofta skapade en viss förvirring bland sina lekkamrater på grund av att ljuden R och S ännu fattades honom. De olika små incidenterna som inträffade då och då verkar dock inte ha minskat hans självförtroende. Ljudet R blir L eller J och S blir T och detta tycks han vara lyckligt omedveten om.

Denna scen utspelar sig en dag på lekskolan.

Reidar har byggt ett tåg med stolar som han ställt efter varandra. Det kom genast barn och ville följa med på tåget och tåget var snart fullsatt. Reidar hämtar några bilderböcker och nu vill han att någon ska dela ut tidningarna (böckerna) till passagerarna.

Sandra, som har ett perfekt uttal, hyser agg mot Reidar för att han kallar henne för Tandja.

- Tandja du kan dela ut tidningaj!

· Jag heter inte Tandja, säger hon strängt, jag heter S s s saaandra -.

· Det är ju det jag täjer dumtalle-

· Det finns inget ord som heter dumtalle-

· Det finns vitt dumtallar - dumtalle.

(Här hade ett ingripande av fröken varit på sin plats, men eftersom kära Sandra alltid rynkade på näsan åt honom fick det kvitta.)

Därefter avlägsnade sig Sandra med rynkad näsa och ersattes av Klala som inte var lika nogräknad.

Sagostunden blir förberedd och alla barnen sitter i ring runt sagopallen och på den ställer något av barnen kristallen. I kristallen bor sagorna och dvärgen Kristalla släp-

per ut en saga varje dag till fröken.

Reidar säger nu med hög stämma:

· Nu tja ni alla vaja tytta, Louit ta bejätta en taga-.

· Sandra spänner ögonen i honom och säger

· Det heter inte taga Reidar, d e t h e t e r s s s s saaaga.

· Vitt hetej det inte t t t t taaaga tom Tandja täjer Louit - säger Reidar med förakt i blicken.

· Ja Reidar, det heter saga - svarar jag.

· Däj te du Tandja! ropar Reidar triumferande.

· Sandra tittar på mig med stora ögon och säger - Louise, du kan inte prata du heller.

Tydligt uppfattade hon inte att jag uttalade "saga" korrekt.

Nu sjunger vi sagosången så att Kristalla släpper ut en saga, säger jag. Sandra vänder sig som vanligt med ryggen mot ringen och håller för öronen.

Och vi sjunger - Åsa visse våsa visse valla Kristalla o s v

Reidar sjunger med kraftfull röst Åta vitte våta vitte valla Klitalla o s v

Därefter vänder sig Sandra mot ringen igen och fröken börjar

Det var en gång.....

Naturligtvis fick Reidar tillgång till ett korrekt uttal av de ljud som infann sig med viss hjälp av vår lyhörda eurytmist, som anpassade eurytmistundens innehåll till olika barns språkliga behov.

STUDIUM

Ett nytt samvete

Barbro Aquilon

I går kväll gick min svärmor över tröskeln. Det var inte oväntat. Hon hade redan ganska länge varit på väg, inte riktigt närvarande i det här livet den sista tiden. Och ändå...!

Döden är ju alltid, från den yttre sidan, så smärtsam, så obönhörlig.

Något lite av, kanske inte samma men en aning besläktad känsla, kan komma över oss nu i höstens tid. Allt detta vi fått ta till oss genom att naturen återigen slösat sina

underverk över oss, från tidig vår ända till nu, det håller på att lämna oss och dö bort. Och liksom inför en människa, som lämnar oss: Hur tog vi tillvara på alla möjligheter? Vad gjorde vi med den här sommaren, som vi längtat så länge efter och hoppats på?

Att lejonets stjärnbild liksom står i själva porten till Mikael's tid kan först förvåna en. I Rudolf Steiners stora ljudehytmiskurs, sommaren 1924, låter han i tionde föredraget eurytmister från scenen visa bestämda gester, som han sedan ger en förtätad karakteristik av i några få ord. När rörelsen på bilden (se mittuppslaget) visas säger han: "Det är den flammande entusiasmen." Gesten är ett uttryck för lejonets stjärnbild. Så lägger han till något helt oväntat, bara som en parentes: "... flammande entusiasm - som man ju saknar så mycket i vårt Sällskap men nu visas den åtminstone här..." Man står plötsligt för ett ögonblick inför en stor smärta, gränsande till uppgivenhet! Rudolf Steiner hade alltså förväntat sig så ofantligt mycket mer gensvar från dem han hade omkring sig då... Gäller detta kanske också i dag, för oss? Här följer ännu ett citat, nära besläktat med det i juninumret av Forum ur "Kosmische und menschliche Metamorphose" De här ger en annan aspekt på samma tema. Ord man kan känna både den djupaste vördnad och "flammande entusiasm" inför!

Ur "Från Jesus till Kristus," 7 oktober 1911, Karlsruhe, GA131:

"Under loppet av vår tid - och det är det betydelsefulla - övergår detta ämbete (Ämbetet att efter döden visa människan hennes karmiska konto) till Kristus Jesus. Människan kommer allt mer och mer att möta Kristus Jesus som sin karmiske domare.* Det är den översinnliga tilldragelsen. Alldeles som tilldragelsen i Palestina utspelade sig på det fysiska planet i början av vår tidräkning, sker i vår tidsålder i den närmast högre världen övergången av karmas domarämbete till Kristus Jesus. Och detta faktum inverkar i den fysiska världen så att människan i allt hon gör kommer att ha en känsla av att utföra något, som hon är skyldig Kristus räkenskap för. Denna känsla, som numera uppträder alldeles naturligt, i loppet av mänsklighetsutvecklingen, kommer att förvandlas så, att den genomsyrar själen med ett ljus som efter hand skall utgå från människan själv och belysa Kristusgestalten i den eteriska världen. Ju mer denna känsla utvecklas - den kommer att få en ännu större betydelse än det abstrakta "samvetet" - desto mer kommer under de närmaste århundradena Kristi etergestalt att bli synlig."

*Ur sammanhanget och genom andra föredrag förstår man att Steiner inte menar "domare" i den vanliga betydelsen.

REFLEKTION

Talet 72

Lilian Goldberg

Jag blev mycket inspirerad av Ritters tankar kring talet 72 och överhuvudtaget känns det fint att läsa så många yttringar av kvinnor i Forum. Det här har jag tänkt igenom efter hennes uppmuntran att komma med inlägg i anslutning till hennes reflektioner.

Christhild Ritters text om de många aspekterna av talet 72 lockade fram min gamla entusiasm för antroposofi. Själv är jag bara 68 år, men jag reflekterar kring talet 72 med utgångspunkt från Carl Jonas Love Almqvist och funderar på kulturklimatets betydelse för, hur vi handskas med våra 72 år.

Almqvist dog två månader innan sin 73-årsdag 1866 efter att ha tillbringat sitt sista år i Bremen. Under det året sysslade han huvudsakligen med det stora exilarbetet "Om svenska rim". Han lämnar Sverige 1851 för Amerika och knyter så småningom an till sina tidigare arbeten i Törnrosenböckerna genom att grunda en akademi i sin fantasi. Akademin leds av f d ämbetsmannen och Närkebon herr Hugo, som ger den uppgiften att undersöka det svenska rimväsendet, en undersökning som Almqvist tecknar ner för hand under rubriken "Om svenska rim", enligt Folke Isaksson (en av "Sesemana"s utgivare 1983) "inte vår litteraturs märkligaste men dess märkvärdigaste verk".

Originalen ligger på Nordiska museet. Allt är inte utgivet i bokform, men något finns i ett av banden i den senaste klassikerutgåvan, och sedan 1983 finns "Sesemana", en samling av 24x24 svenska rim. Almqvist gör här en av sina akademiledamöter till språkrör för Hans Jacob Seseman - "outsider, en halvt förkommen existens, ett original som på sina promenader i Stockholm med stav och paraply och bredbrättad hatt brukade ha en svärm av gapande gatpojkar efter sig." (Folke Isaksson i efterordet.) Jag inbillar mej, att matematikgeniet Seseman skulle ha uppskattat Christhild Ritters hantering av talet 72.

Varför arbetade Almqvist med svenska rim under sina sista år? Folke Isaksson anser, att drivkraften är sociologisk. Almqvist känner sej ensam, han har tråkigt, han har ingen att prata med, han vå-

gar inte ta kontakt med andra svenskar i Amerika, eftersom han är misstänkt för mordförsök och lever i bigami med en amerikanska. I stället skaffar han sej dessa tillmötesgående fantasivänner. Med dem kan han roa sej på sina egna villkor. Han kan prata om vad han vill, hur han vill, när han vill och hur länge han vill. Folke Isaksson i efterordet: "... när man besinnar Almqvists situation i landsflykten, hans ensamhet och utsatthet, vardagsförnedringen på Emma Nugents Pensionat och förödmjukelsen i att ha mistat a l l t, även sitt namn och rykte, förstår man att detta besynnerliga verk blev en nödvändighet för honom. Han hade nu bara sig själv att skriva för. Han kunde inte kommunicera, och därför liknar framställningen ett mummel. Han skriver inte längre för att övertyga någon medmänniska eller förverkliga sig själv eller för att delge eftervärlden ett budskap, utan i huvudsak för att få tiden att gå och som ett sällskap."

Med antroposofins hjälp föreslår jag en annan drivkraft, nämligen Almqvists högre jag i samklang med den svenska folksjälens och Sprachgeist.

Almqvist är ca 58 år, när han kommer till Amerika, och trots att han redan har sagt så mycket, har han mer att säga. Den speciella situationen hjälper honom att fokusera på väsentligheter. Kanske också vi, hans ofödda läsare, manar på honom att syssla flitigt med sitt material? Förmodligen är hans vardagsliv i Amerika inte jobbigare än tidigare i Sverige. Vi vet, att han redan här var illa sedd i många kretsar. Han hade svårt att få vissa arbeten, som han sökte. Han blev kritiserad för flera av sina texter och levde i ett med tiden allt tristare äktenskap. Hur missförstådd blev inte "Det går an" 1839!

Ett kulturklimat, som ser den andliga världen som den ursprungliga källan till vår driftstruktur och de jordiska omständigheterna som förutsättningar för dess manifestationer, inbjuder till en bättre hushållning med de 72 år, som vi enligt Christhild Ritter behöver för att få ur oss våra medfödda drömmar och förvandla dem till hårdvaluta på en krass jordisk marknad. Almqvist såg människan på det sättet, och därför var han aktiv med språket till sitt sista andedrag: av ren människokärlek.

LEVNADESTECKNING

Britt Anderson

*1918 11 12 - †2017 05 16

Den första fredsdagen efter 1:a världskriget föds Britt Gertrud Andersson. Hon är dotter till Fredrik, 45 år och Gertrud, 25 år. En äldre bror finns, Leif och hon kommer med tiden att få tre till, Are, Ulf (min far) och Björn. De bor i Västerlanda, utanför Lilla Edet, vid Göta Älv, där fadern äger ett tegelbruk. Det är ett litet samhälle, så barnen leker mest med varandra.

Skolan barnen går i är i B-form, alltså varannan dag. Den ligger i Lilla Edet, sju km bort och dit fick barnen för det mesta gå. När Britt börjar skolan, finner hon sig inte riktigt till rätta. Hon tycker "bokstäverna är stygga" När hon ramlar ur ett träd och bryter armarna är hon nöjd, eftersom hon inte behöver gå till skolan på länge. Vid ett tillfälle har prästen kommit hem till dem. Han tycker att familjen skall komma till kyrkan och studera bibeln. På det svarar fadern att den, som inte kan läsa mellan raderna i bibeln, kan inte läsa bibeln. Det vill Britt gärna lära sig och det skolämne som intresserar henne är kristendomskunskap.

Leif, Britt äldsta bror, insjuknar i hjärninflammation och dör på julafton 1929. Detta är en sorg som präglar familjen och modern mest. Jularna är inte roliga efter detta. Ungefär vid den här tiden kommer Fredrik (fadern) i kontakt med antroposofin. Han startar senare en studiegrupp, dit han tar med sig den unga Britt. Hon fördjupar sig redan som 16, 17-åring i Rudolf Steiners böcker.

Fadern och Britt har ett nära förhållande. Fredrik stöttar henne i hennes livsval. Två saker bestämmer hon sig tidigt för. Hon skall aldrig gifta sig och hon skall se världen. För att uppnå detta bestämmer Britt sig för att bli sjuksköterska. Där kan hon få den frihet hon vill ha. Till detta säger modern nej. Gertrud vill ha en dotter, som blir en fin fru. Men efter en hungerstrejk, där fadern till slut får nog, utbildar hon sig till sjuksköterska på Sahlgrenska. 1944 är hon klar och börjar arbeta där. Hon får tuberkulos. När Britt vill ha praktik i Kiruna för att senare söka utbildningen till distriktssköterska i Stockholm är hon för svag.

Till moderns förskräckelse, tar Britt tåget genom ett krigshärjat Tyskland, för pengarna hon sparat till utbildningen. Målet är Goetheanum där hon ser Faust. Väl i Dornach besöker hon Ita Wegman kliniken, där hon möter dr. Marianne Fiechter på trappan. Hon frågar Britt om hon är sjuksköterskan från Sverige och om hon inte kan stanna och arbeta. Det gör Britt och de blir mycket goda vänner och de håller kontakten genom sina långa liv. På kliniken träffar Britt många antroposofier som varit i kontakt med Rudolf Steiner. Det är också många begravningar och då upplever Britt, Kristensamfundets ritualer. På kliniken får man mat och logi och det delas ut lite fickpengar. Arbetet är krävande, Britt överanstränger sig igen och åker tillbaka till Sverige för att vila. I Sverige träffar hon Karl Engquist, när han celebrerar Människovigningens handling. Hon träffar också prästen Helmut Giese och följer honom till kliniken i Arlesheim och vårdar honom där, tills han går bort i mars -53.

På sommaren -53 är Britt i Hadeland, i Norge, där prästerna har samfundstämma. Lenkern med huvudansvar för nordn, Johannes Hemleben är där och träffar Britt. När han frågar vad hon skall göra i framtiden, säger hon sanningsenligt att hon inte vet. Då säger Johannes Hemleben till henne:

Du skall bli präst och så anmäler han henne till prästseminariet i Stuttgart. Dit anländer hon tillsammans med Herbert Klose på motorcykel. På prästseminariet är en av grundarna till Kristensamfundet, Emil Bock. Han håller Britt under sina vingar och hon känner sig väl omhändertagen där. Den 17:e mars 1957 prästvigs hon tillsammans med sex andra av Emil Bock. Detta beskriver Britt senare, som det mest fantastiska upphöjda ögonblicket i hennes liv.

Sitt liv som präst börjar Britt i Wien, där finns två kollegor. Hon introduceras i stadens rika kulturliv med konserter, teatrar och cafétraditioner. Hon jobbar som ungdomsledare på tältläger i Wienerwald och paddlar på Donau. Hon blir också hjärtlig mottagen av församlingen. Den här tiden blir en dans på rosor och hon besöker många minnesmärken och platser där Rudolf Steiner varit. En kort tid jobbar hon senare i Stuttgart och Wuppertal, innan hon blir sänt till Göteborg. Här är församlingen liten, arbetet ensamt och inte alltid lätt. Irene Carlström finns där, som Britt är mycket förbunden med. I det Carlströmska hemmet finns en mängd celebra gäster, samfundspräster från Tyskland och även en kontakt till det

svenska kungahuset. I Göteborgstrakten finns även släkt, syskon med familj.

Britt kommer ibland på besök till sin bror Ulf, där jag och min bror bor. Från min barndom minns jag speciellt den aura av trygghet, som alltid omgav henne. Runt henne kunde inget ont hända. Britt berättar långa äventyr för mig och min bror, när vi skall lägga oss. När hon färdig med det ena vill vi höra nästa. Till slut får våra föräldrar nog och säger att nu skall Britt umgås med de vuxna.

Efter sju år i Göteborg, blir hon tillfrågad om att vikariera ett halvår som präst i Oslo. Johannes Hertzberg är ensam präst där, sedan Christian Smits död 1960. Britt flyttar till Norge 1965.

Samarbetet med Johannes Hertzberg är inte helt lätt och de arbetar mycket var för sig, Britt i Oslo och Bergen. Det är också mycket jobb för två präster. 1976 åker Britt till Tyskland och gör klart för ledningen att hon inte tänker åka tillbaka, om de inte får ytterligare en kollega. Det blir Lars Rydelius.

Församlingen har varit i hyrda lokaler i över 50 år. Knut Weihe tipsar Lars Rydelius om den stora murvillan på Inkognito Terrasse, som står tom. Kommunen har haft företrädare att köpa villan i ett år.

Dagen efter året löpt ut, är Britt där och skriver köpekontrakt. Hon har i samtal med Dr. Kröner från Hannover förhandlat fram ett större lån från Kristensamfundet i norra Tyskland. Men Oslo kommun är inte nöjd och vill riva upp kontraktet. Det blir rättssak, som Britt vinner med hjälp av en skicklig advokat. Huset har inte varit uppvärmt på lång tid och är i ett bedrövligt skick. Men det ligger i ett lugnt område, med vackra omgivningar, Majorstuen, i centrala Oslo. Genom många människors flit och kunskap sätts huset i stånd och till pingst 1980 celebreras Människovigningens handling första gången där. Britt har i 60 års present fått en resa till Australien av församlingen och är under byggnationen av kyrkan, på resa.. Britt medverkar även i att Olsby kommer i samfundets ägo, där barn- och ungdomslägren hålls än idag. Hon är med och arrangerar läger ett par år. Dit kommer ungdomar från Norge och Sverige och Danmark.

Britt är lång, smal, stilig och alltid välklädd. Hon har en stark integritet, som hjälper henne att hålla eventuella friare på avstånd. Under hela sitt liv, är en hon trogen sina löften att inte gifta sig och att se världen. Hon besöker bl. a Canada, Nya Zeeland, Australien, Kina, Israel mm. När hon flyttar till Norge har hon inte längre så mycket tid med släkten. Arbetet som

präst tar hennes tid och hon skapar sig vänskapsband, där hon är. Efter 70 år är Britt fortfarande aktiv präst, men har inte längre ansvar för församlingen. Hon blir kvar i Oslo till sin död, i över 50 år, bor hon i Majorstuen. En fristad i Stange vid Alms gård får Britt. Där får hon låna en stuga. Här knyter hon nya kontakter och döper många barn.

Britt har en stark vilja, som i det privata inte möter så mycket motstånd, eftersom hon lever själv.

Kompromisser och följsamhet är inget som hon får träning i hemma. Detta gör att hon ibland upplevs som dominerande och det skapar svårigheter. Men hon är också bra på att lösa konflikter.

Samtidigt som hon har vassa kanter, är Britt en gnistrande kristall. De stora perspektiven har hon klart för sig. Där Britt finns, finns det snart en studiegrupp, som när hon är sjuk och ligger på Vidarkliniken eller när hon, som gammal kommer till Uranienborg. Där får hon låna avdelningschefens rum på söndagarna för studier och målning. Många är också de, som blivit hjälpta av hennes livsvisdom. Med sitt djupa intresse för antroposofi och de kosmiska gåtorna har hon mycket att ge sina medmänniskor. Folk upplever med tacksamhet hur hon har tid för dem och hon får besvara otaliga frågor. Man kan göra fel. Det gör inget, då lär man sig, var hennes livsfilosofi. Att gräma sig är ingen idé, bättre att bryta ny mark. Det praktiska har hon i sin hand, kittar fönster, får vid ett tillfälle en bilmotor att fungera igen. Hon broderar, stickar och spinner helt fantastiskt garn. Det har jag själv sett. Alltid mycket noga med detaljerna i handens arbete.

Ända in i det sista är hon en pionjär. När hon väljer att lämna det här livet är den nya kyrkan under ombyggnation. Några timmar innan hon dör blir bisätelserummet klart. Britt är den första som ligger där och under de tre dagarna fram till begravningen, blir kyrkan färdig. De högre makter hon tjänade regisserade också hennes slut på ett ödesmässigt sätt. En cirkel har slutits.

Helena Tunius

Till minne

Medlemmar som rapporterats avlidna sedan förra numret av Forum Antroposofi.

Britt Anderson, Oslo
* 1918 11 12 † 2017 05 16

Kerstin Källström, Åby
* 1949 03 18 † 2017 07 08

Kjell-Yngve Källström, Täby
* 1932 12 12 † 2017 08 02

Paula Lahti, Årsta
* 1935 01 06 † 2017 08 16

Hans Nyström, Järna
* 1928 11 24 † 2017 08 02

Vi tar gärna emot nekrologer över avlidna medlemmar, och även icke medlemmar som varit aktiva i antroposofiska sammanhang. Skickas till medlemssekretariatet. E-post: kontakt@antroposofi.nu

Antroposofi & vetenskap

Ludwig Hellmundt
under medverkan av Kristian Holmberg

ORIGINALET'S TITEL

Anthroposophie und Wissenschaft

Eine Einführung | Erkenntniswissenschaft, Physik, Chemie, Genetik, Biologie, Neurobiologie, Psychologie, Philosophie des Geistes, Anthropologie, Anthroposophie, Medizin

FÖRFATTARE

Peter Heusser

FÖRLAG

Verlag am Goetheanum, 2016

Rudolf Steiners bok Frihetens filosofi är antroposofins arbetsunderlag och utgångspunkt. Det som där sägs "kan vara acceptabelt för somliga människor som av någon anledning inte vill ha att göra" med antroposofin (enligt förordet till den boken). Att vidareutveckla andevetenskap efter Rudolf Steiner kräver ett rågat mått av kunskap, förmågor, arbete, viljestyrka med mera. Men just tråden som Frihetens filosofi har lagt borde vidareutvecklas, bland annat för att kunna komma i en utvecklande dialog med den etablerade materialistiska naturvetenskapen. Peter Heusser har gjort försöket med sitt habiliteringsarbete 2009 som utkom som bok 2011. 2016 aktualiserade han boken och gav den titeln "Anthroposophie und Wissenschaft" (Verlag am Goetheanum). Samma år översattes den till engelska (Anthroposophy and Science, Peter Lang GmbH 2016). Ett lyckat försök till utveckling, menar jag och vill därför med denna recension göra dig nyfiken att läsa den. Om tyska eller engelska, modersmål eller inte, boken förblir visserligen svårläst. Drygt 300 sidor med otaliga fotnoter, underbyggt med omkring 700 litteraturcitat från Goethe över Steiner och andra filosofer och forskare till den nutida vetenskapslitteraturen bildar en viss utmaning. Men ur egen erfarenhet kan jag säga, har man omkring 30 minuter om dagen t.ex. på pendeltåget till och från jobbet för läsningen, tar man sig igenom inom några

veckor till fåtal månader. Fullfört arbete belönas med en liknande känsla av att man fått ett redskap i handen för att förstå världen, som när man har läst och förstått Frihetens Filosofi, bara en nivå högre (eller djupare) och närmare nutiden.

Läkaren Peter Heusser, professor för medicinsk antropologi vid Universitetet Witten/Herdecke i Tyskland, klagar i inledningen att han i boken fokuserar på människobilden och den medicinska vetenskapen, något som man kunde uppfatta som att det skulle begränsa bokens betydelse. Men under läsningens gång känner man inte av någon begränsning utan det blir tydligt, hur central medicinen är för mänsklighetens hela kunskapande. Och det framkommer vilken eminent betydelse sättet hur man bedriver vetenskap rent allmänt har för hur man behandlar människor.

Boken är sedan klart strukturerad. Förståelsegrunden lägger han med ett kapitel (kap. 2) om sammanhanget mellan människans kunskapande och verkligheten. Där bygger han upp en kunskapsvetenskaplig grund som anknyter till den europeiska vetenskapshistorien inklusive Goethe och Steiner. I kapitel 3 utvecklar Peter Heusser enligt denna grundval ett koncept av substansen som möjliggör att tänka materien i fysik, kemi och biokemi på så sätt att den inte står i motsats till det andliga utan på ett visst sätt redan innehåller det. Vidare (kap. 4) utvecklar han begreppet om det eteriska ur biologiska grundkoncept som gen, genetisk information, genreglering, organisk självreglering, morfogenes och biologiska system. Det följande kapitlet (kap. 5) bär den provokativa rubriken "Neurobiologi, psykologi och människandens filosofi: realiteten av det själsligt-andliga. Här blir det än mer tydligt vilket svårt projekt Peter Heusser har tagit sig an. Han vill tillsammans med läsaren greppa realiteten av det själsligt-andliga i människan och världen, inte som hos många andra som bygger på sin egen tankevärld eller den antroposofiska eller någon annan mer alternativ scens världsåskådning utan i direkt kontakt och ur den terminologin som den som förnekar det andliga också hämtar sina argument. Han går till rötterna, till djupet.

I kapitel 5.5, i mitten av boken, har han kommit så långt att han öppet kan ta ställning för människan som själsligt-andligt väsen, som visserligen har vuxit fram under en naturalistisk evolution men ändå intar en särställning genom successivt inpräglande av den speci-

fikt mänskliga andliga principen. Det kan erfaras i människans alla aspekter, i det vardagliga, i anatomin osv. Han anför här utförliga citat ur Rudolf Steiners Teosofi och även av den nutida filosofen Dieter Wandschneider utan att överlämna utsagan till dem, han förblir den som för fram meningen ändå. Detta egna proaktiva ställningstagande efter att mödosamt ha arbetat sig igenom och byggt på fakta, varseblivningar, egna och andras tankar och invändningar liknar sättet som Rudolf Steiner bygger upp Frihetens filosofi. Den som läser boken eller som någon gång lyssnat på ett föredrag av Peter Heusser kan inte undgå den stora, centrala betydelsen han tillmäter detta verk av Steiner.

Med den fyrdelade människan som ledstruktur för bokens centrala kapitel 2 till 5 kan Peter Heusser därefter ta upp själva antroposofin. Kapitel 6 beskriver hur den vuxit fram ur den mellanuropeiska idealismen inte bara genom Rudolf Steiner. Kapitel 7 karakteriseras antroposofin som empirisk andevetenskap. Kapitel 8 befattar sig med den antroposofiska medicinen. Där skissar han bland annat var den står ("... mycket preliminärt läge...") och åt vilka fyra håll vi framöver måste arbeta: 1. Bygga en solid kunskapsteoretisk bas för synthesen av de naturvetenskapliga och de andevetenskapliga perspektiven av realiteten; 2. Utveckla människobilden i förhållande till hälsa, sjukdom och terapi genom integration av Steiners omfattande verk med "de bärande delarna av ... sekundärlitteraturen"; 3. Systematisk prövning och utveckling av de antroposofisk-medicinska koncepten genom en adekvat naturvetenskaplig metodologi (det som Steiner har kallat för verifikation); 4. Individuellt engagemang av varje läkare, farmaceut och forskare i den personliga utvecklingen av ökade andliga förmågor och samtidigt en väl funderad naturvetenskaplig utbildning och metodisk kvalifikation av ett större antal antroposofiskt orienterade medicinska forskare. Det kräver, så säger han, "... naturligtvis ett arbete genomfört av många individer, forskargrupper och flera generationer". Och han fortsätter: "Gedigen forskning förverkligas bara stegvis, som *utveckling*, på lång sikt och genom samarbete av många och olika forskare".

Boken är en intellektuell *arbetsbok* för antroposofiskt orienterade människor, en bok för att besinna sig på sina rötter i sitt arbete i världen, för att få klarhet på vägen, redskap i form av språk, begrepp och tankar, inte bara för att se målet tyd-

ligare igen utan även finna ansatser hur man kan börja eller fortsätta. Den här boken vi behöver just nu.

Verlag am Goetheanum: www.vamg.ch

MEDEMSGRUPPER

Vad händer i grupperna?

Nedan samlar vi notiser om vad som äger rum i olika grupper. Redaktionen tar tacksamt emot fler rapporter och notiser från gruppernas "vardag". Om ni vill dela med er av ett litteraturtips, en gemensam aha-upplevelse, ett nytt grepp för arbetet etc. - tveka inte att skicka in det till kontakt@antroposofi.nu.

Se hela gruppförteckningen på sid 30-31.

MEDEMSGRUPP

Jeanne d'Arc-gruppen i Örebro

Hälsning till Forum från Jeanne d'Arc-gruppen i Örebro!

Till sommaren avrundade vi två års studier av Rudolf Steiners föredragscykler om Johannesevangeliet. Mot slutet låg betoningen på döden - döden som gåva, som vår möjlighet att fortleva som jag-medvetna individer. Utan döden skulle vi vara bundna till ett liv i omedvetenhet om oss själva. Förbundna med den levande Kristus kan vi erfara vårt sanna väsen redan på jorden och tack vare Golgata-händelsen kan vi föra själva livet genom döden.

Nu vill vi ägna oss åt detta bestående liv - hur finner vi det, hur vårdar vi det och hur förbereder vi övergången genom döden? (Det kanske tar några livstider innan vi verkligen lyckas, men vi utforskar vägen!)

Som grundstudium har vi valt boken SAMMANHANG, som handlar om hur vi kan övervinna ett dualistiskt objekt-tänkande och lära oss av växtvärlden att tänka i levande sammanhang. Boken är skriven av Craig Holdrege, filosof och naturvetare med fokus på fenomenologi

och verksam vid Nature Institute, New York State och Science Research Laboratory, Goetheanum, Schweiz.

Studiet påbörjas söndagen den 3 september och fortsätter varannan söndag, ojämnta veckor, kl 18, Bondsättersvägen 90, Örebro.

Nya deltagare hälsas välkomna!
Kontaktperson Rebekka Bergman
Tel 019 233446,
rebekkabergman@outlook.com

MEDEMSGRUPP

Studium på Gotland

Studiegruppen "Andlig Skolning" välkomnar nya medlemmar samt spontanbesök from fastlandet.

Kontakt: helena.industri@gmail.com

ANNONS

Gävle-Dala Terapeutikum

mottagning i Stjärnsund Södra Dalarna

Biografisk samtalsterapi:

Inger Nerdrum 076-2505864
ingernerdrum@gmail.com

Läkeurytmi och Rytmisk massage:

Elisabeth Norman 070-6577622
elisabeth.norman13@gmail.com

Konstterapi:

Ami Widahl 070-2218539
amiwidahl@gmail.com
www.amiwidahl.se

Läkare:

Beatrice Hallqvist, leg. läkare
specialist i allmänmedicin
med antroposofisk inriktning
tidsbokning för den 10/11:
0225-81003, 070-6577622

Till medlemmarna

Årstiderna erbjuder olika infallsvinklar i det antroposofiska arbetet och inte minst i arbetet på mig själv.

Hösten och Mikaeli ger rikliga tillfällen att reflektera över om glaset är halvt fullt eller halvtomt.

Går vi mot dystra tider med mörker och elände kryddat med lite väta och kyla eller kan man välja en alternativ sanning.

Text att låta sig inspireras till nya stordåd och glädjas över att många motstånd och tvivel kan övervinnas av positivitet och glädje.

Jag själv blir mer än gärna inspirerad av alla kontakter med framförallt de verksamheter som vill låta arbetet genomstrålas av en antroposofisk grundsyn och bidra till att Antroposofiska sällskapet kan hitta möjligheter att förverkliga sin verksamhetsplan (se annan plats i Forum)

När jag besöker dessa verksamheter märker jag hur olika behoven ser ut. En del vill att verksamheten skall präglas av offentlighet och ett språkbruk som talar till en bred allmänhet medan andra anser att det räcker att jobba i det lilla intima sammanhanget. Ett spännande perspektiv är att Sällskapet skulle kunna erbjuda en plattform med så högt i tak att alla dessa åsikter hittar ett berättigande och en plats och att vi inte i för mycket strävar efter en likriktning av åsikter och betenden, vilket förvisso är bekvämare och kräver mindre ansträngning men ligger längre ifrån vår ambition att sällskapet skall vara en plats för alla religioner och kulturriktningar.

Det skulle också vara inspirerande om alla ni medlemmar kunde hitta ett forum för att bidra med de frågor ni lever med och berätta om alla initiativ som tas både privat och i era arbetssammanhang. Ni får gärna höra av er med mejl till mig (erland@antroposofi.nu) både med synpunkter på vad som görs och inte minst vad som borde göras.

En av mina föreställningar i arbetet är att det inte nödvändigtvis behövs fler medlemmar men att det vore önskvärt att samarbetet och engagemanget skulle öka. Det finns en oerhörd potential hos er som redan bestämt er för att stödja Sällskapet i att forska och utveckla antroposofin i vår samtid.

Mer Mikaeliskt samarbete
Önskar Erland Kornfeld

Kallelse till höstmöte i Antroposofiska Sällskapet

Härmed kallas alla medlemmar till höstmöte
den 11 november 2017

Kl 14.00–16.00, i Kulturhuset i Ytterjärna,
Konferensrummet.

Mingel för nya & gamla medlemmar kl 13.00-14.00!

Mingel för nya & gamla medlemmar

Vi möts i all anspråkslöshet till kaffe, te och kaka och passar på att lära känna varandra. Vi kommer även att kunna skaffa oss en första överblick över Antroposofiska sällskapets struktur i Sverige och världen.

I anslutningen följer vårt höstmöte som delvis fungerar som ett förberedande årsmöte inför vårens riktiga årsmöte.

Vi möts i konferensrummet på övervåningen i Kulturhuset i Ytterjärna kl 13.00-14.00

Hjärtligt välkomna!
Styrelsen

Förslag till dagordning

Vi föreslår följande dagordning till höstmötet:

1. Mötets öppnande
2. Val av ordförande, sekreterare, två justerare, tillika rösträknare

3. Mötets stadgeenliga utlysningar

4. Fastställande av dagordning

5. Fastställande av röstlängd

6. Verksamhetsplan för 2018

7. Budget för 2018

8. Medlemsavgift för 2018

9. Inkomna motioner

10. Fastställande av tidpunkt för kommande möte samt sista motionsdag

11. Övriga frågor

12. Mötets avslutande

Förslag till medlemsavgift för 2018

Ordinarie 1200kr/år
Studeringe 300kr/år

KALLELSE

Budgetförslag för 2018 i tkr	Utfall	Utfall	Budget	Uppsk. utfall	Budgetförslag
	2015	2016	2017	2017	2018
INTÄKTER					
Medlemsbidrag	949	909	1000	950	990
Forsknings o utv bidrag	394	285	700	460	550
Konferenser och kurser	110	145	50	0	0
Bidrag, annonsint, hyresint	100	86	10	0	0
	1 553	1 425	1 760	1 410	1 540
KOSTNADER					
Allm.Antropos.Sällskapet	300	353	600	500	600
Verksamhetskostnader	89	183	175	170	150
NiG	174				
Hyra och lokalkostnader	0	0	0	0	0
Löner och sociala avgifter	602	331	650	340	350
Resekostnader o högskola	115	221	100	180	150
Medlemskommunikation	181	140	185	180	220
Konferenskostnader	88	188	50	40	60
Avskrivningar	0	0	0	0	0
Räntor	0	0	0	0	0
Fond	0	0	0	0	0
Resultat	4	9	4	0	10
	1 533	1 425	1 760	1 410	1 540

Vi vill!

Styrelsens verksamhetsplan för 2018 med en stor önskan att inkludera medlemmarna i arbetet för antroposofin i Sverige

Eftersom det sedan i våras finns en ny utökad styrelse för Antroposofiska sällskapet som har använt tiden till att försöka hitta "vårat" arbetssätt väljer vi att fortsätta att förverkliga den verksamhetsplan som den "gamla" styrelsen har påbörjat.

"Antroposofiska Sällskapets styrelse har i uppdrag att skapa utrymme för och utveckla den antroposofiska impulsen ur ett helhetsperspektiv."

Vi vill skapa en plattform där människor kan mötas i sitt intresse och stöd för antroposofi

Vi vill åstadkomma ett öppet samtal med medlemmar och verksamheter som har ett intresse för att antroposofin finns som ett verksam element i den egna vardagen

Vi vill att antroposofin får en egen och tydlig plats i det offentliga samtalet kring de frågor som rör sig i det dagliga livet

Vi vill att samarbetet mellan styrelsen och sektionerna skall intensifieras och hitta sina former

Vi vill verka för att Rudolf Steiners skrifter finns tillgängliga på svenska

Vi vill att alla delar av Sverige skall känna sig delaktiga och "hemma" i arbetet för antroposofi

Andra frågor som bitvis upptar en stor del av arbetet är frågor runt den ekonomiska situationen:

Möjliggöra att stödet till forskningen vid Goetheanum utökas

Vår egen ekonomi skall ha åtminstone två ben att stå på (medlemsbidrag och verksamhetsbidrag)

Utgifterna skall balanseras av intäkterna innan utgifterna bestäms

Kalendarium för Fria Högskolan för Antroposofi

Högskolekretsen våren 2018

Lokal: Kulturhuset i Ytterjärna
Söndag 28 januari, kl 14-17.30
Söndag 22 april, kl 14-17.30

Medicinska sektionen

29 oktober

Medicinska sektionens nya ledare

Besök av medicinska sektionens ledning:
Matthias Girke.
Inbjudan mejlas ut till medlemmarna.

Bildsektionen

Hösten 2017

Möten på Prisma arkitektkontor i Järna
kl. 19.00.

II november

"Ögat och anden"

Per Sällström: "Ögat och anden", om den franska fenomenologen Merleau-Pontys konstsyn.

5 december

Solen - om ett gestaltungsarbete för
vård och omsorg

Tobias Sjöberg: Solen - om ett gestaltungsarbete för vård och omsorg. Tobias delar sin konstnärliga praktik samt berättar om arbetet med strålbehandlingen för Nya Karolinska Sjukhuset.

Kalendarium för Antroposofiska Sällskapet i Sverige

Titta gärna in i kalendariet på vår hemsida - där kan finnas annonser för nya händelser och möten!
antroposofi.nu/kalender

Anmälningar till sällskapets aktiviteter görs, om inget annat nämnts, till sekretariatet på: 08-554 302 20 eller kontakt@antroposofi.nu

II november

Höstmöte

Höstmöte i Antroposofiska Sällskapet. Kallelse till alla medlemmar i denna tidning.

II november

Naturen och människan

Hur förhåller vi oss till jordens fruktbarhet. Filosofi och vetenskap bakom det biodynamiska jordbruket och dess praktiska tillämpning.

Naturen och människan. Är människan bara en biologisk organism. Filosofin bakom antroposofisk medicin m.m. Kulturcentrum Järna. Här möter vi bl. a. läkarna Ursula Flatters och Krustian Holmberg, båda med stort kunnande och gedigen erfarenhet av att arbeta med antroposofisk medicin.

Kl 10.00-13.00 "Vita Huset" Kulturcentrum Järna

En del av filosofiseminarier om Kunskap utan Gränser, nu med temat "att forska och lära om människan och naturen"

Arr: Trialog Tankesmedja och Antroposofiska Sällskapet.

I-2 december

Iakttagaren i naturen

Kortkonferens 2. Kulturhuset i Ytterjärna Naturvetenskapen lär mänskligheten objektivitet, att skilja på subjektivt godtycke och vad som faktiskt äger rum i det vi iakttar. Priset för denna fostran till nykterhet är en viss distans mellan mig som iakttar och det jag iakttar. Kan jag komma till en liknande objektivitet avseende mig själv som iakttagare? Detta blir en allt viktigare fråga. I kvantfysiken blir det avgörande för att komma till en djupare förståelse av de fenomen vi möter, eftersom vi ser att iakttagaren är en påverkande del av det fenomen som studeras. Det samma visar Goethe på i sina studier av det levande. Historiskt skulle man kunna säga att mänskligheten genomgår en utveckling från en naiv monism, där allt hänger ihop, knutet till mig - ett förhållningssätt vi minns från vår barndom, till en kylig och nykter dualism - vi blir vuxna, med en distans till den omvärld vi iakttar. Kan vi komma tillbaka på ett nytt sätt till en spirituellt monism, där vi inkluderar oss själva i det vi iakttar - vi är ju alltid en del av världen?

I inbjudan till vår första kortkonferens talade vi om de två nödvändiga sätten att tänka, som Steiner beskriver i Antroposofiska ledsatser (Mänsklighetens framtid och Mikael's verksamhet) - det naturvetenskapligt disciplinerade och det mikaelisk/kristna. Vi citerade ett uttalande av Steiner i Die Sendung Michaels om detta sistnämnda tänkesätt: "att lära sig ta emot det själsliga i naturen genom sinnesåskådningen". Han ser det som "det moderna Kristusförhållandet till naturen".

Alla är hjärtligen inbjudna till en kortkonferens i Järna, där vi med inlägg, samtal och konstnärliga övningar arbetar med detta tema. Denna kortkonferens är den andra av sex planlagda. Följande konferens äger rum 23 - 25 februari 2018 till tematiken - Evolutionen och tidens gåta med Trond Skaftnesmo. Tanken är att vi håller två konferenser varje termin, med den gemensamma nämnaren - Antropo-

sofin som en väg till en kunskap om jaget i världen.

Fredagen 1 december

19.00 - 21.00 Kort introduktion till programserien (Daniel Håkanson). Därefter: Kan vi upptäcka det levande i naturen? (Thomas Lüthi) Inledning till samtal.

Lördagen 2 december

10.00 Iakttagarens roll - övningar och reflektioner. (Thomas Lüthi) Inledning till samtal.

12.00 Paus

13.30 Eurytmi (Regula Nilo)

14.00 Objektiviteten och det själsliga i naturen. Konstnärligt arbete (Helena Wätte)

15.00 Kaffepaus

15.30 Avslutande samtal i plenum (Alla)

17.00 Mötet avslutas

Bakgrundslitteratur: R. Steiner, Antroposofiska ledsatser, två avsnitt:

Mänsklighetens framtid och Mikaelns verksamhet, inkl ledsatser 112 - 114, samt: Människans frihet och Mikaelns tidsålder, inkl ledsatser 162 -164

Hjärtligt välkomna!

Praktiska upplysningar:

Mötet inkl kaffe är fritt för medlemmar.

Övriga 200 kr.

Lunchmöjlighet finns i Kulturhuset och i Matbygget.

Övernattning kan ordnas genom Ytterjärna Hotell.

Datum för alla fyra kortkonferenser:

del 2 1-2 dec, del 3 23-24 feb, del 4 18-19 maj

9 december

Avslutning - Antroposofin i idéhistorien

Vilka idéströmningar anknyter Steiner till och vilken utveckling har skett sedan Steiners tid? Vad ser vi i framtiden? Vi utgår bl.a. från Gerard Lartauds bok: En orientering i antroposofins filosofiska grunder - om kunskapsbegreppet.

Kulturcentrum Järna. Gerar Lartaud medverkar. 10.00-13.00 "Vita Huset" Kulturcentrum Järna

En del av filosofiseminarier om Kunskap utan Gränser, nu med temat "att forska och lära om människan och naturen"

Arr: Trialog Tankesmedja och Antroposofiska Sällskapet.

9 december

Meditation - en dags retreat Det inre ljuset

En dag under den mörka tiden på året där det ges tid att i lugn och ro fördjupa livsfrågorna.

En dag som handlar om att söka mitt inre centrum för att kunna se mitt liv klarare.

En dag om tacksamhet och om värnaden som ger kraft att nå in i mig själv.

Det krävs inga förkunskaper eller speciella kläder.

Kl 10.00-12.00 Retreat pass 1

Lunch

Kl 13.30-15.30 Retreat pass 2

Kaffe/The

Kl 16.00-18.00 Retreat pass 3

Kursledare: Anna Hallström, meditationslärare och rörelseterapeut.

Kursavgift 1050:- Kostnad för lunch och fika tillkommer.

Anmälan tel 08-554 302 20 - kontakt@antroposofi.nu

Lördag 9 december, kl 10-18 på Kulturhuset i Ytterjärna Arrangör: Antroposofiska Sällskapet

23-24 februari

Evolutionen och tidens gåta

Kortkonferens nr 3.

Med Trond Skaftnesmo.

Se hemsidan för programmet eller nästa nr av medlemstidningen.

18-19 maj

Observatörens roll i det fysiska, ut ur erfarenheter från kvantfysiken

Kortkonferens nr 4.

Med Johannes Kühl, ledare för den naturvetenskapliga sektionen vid Goetheanum.

Se hemsidan för programmet eller nästa nr av medlemstidningen.

Norrköpingsgruppen

Antroposofiska Sällskapet Norrköpingsgruppen är en lokal sammanslutning av medlemmar i det Allmänna Antroposofiska Sällskapet. Sällskapet har till syfte att bära en fri högskola för antroposofisk forskning. Denna högskola strävar efter att finna och formulera andliga lagbundenheter på olika verksamhetsområden, som de vanliga forskningsmetoderna eller tanke- och synsätten inte kommer åt. Denna antroposofiska forskning är integrerad i många olika kulturområden där verksamheten bygger på antroposofi, t.ex. waldorfpedagogik, biodynamiskt jordbruk, antroposofisk läkekonst, läkepedagogik, olika konstarter som arkitektur, eurytmi m.m.

Biblioteket har öppet tisdagar

18.00 - 18.30 under tiden september till och med maj. Övrig tid: kontakta någon i styrelsen. Hagebygatan 69, Norrköping. Tel: 011-183500.

E-post: antroposofi.norrkp@telia.com.

För utförligare program med öppettider och studiegrupper se hemsidan: antroposofi.nu/norrköping

Lörd 11 november

"Självkännedom och andlig utveckling genom konst."

Eurytmiska motiv ur ett av R Steiners mysteriedraman.

Föredrag 11.15 - 12.15: Självkännedom och andlig utveckling genom konst.

Medverkande: Göran och Charlotte Krantz

Plats: Ensjöholms by. Tid: kl. 9.30-15.00.

Kostnad 400:- endast föredraget 100:-

Lörd 2 december

Rudolf Steinerskolans Julbasar

kl. 11 - 15. Bokbord.

Lörd 6 december**Ljusfest på Ensjöholm**

kl. 16.00 – 19.00 Vi tänder 100-tals levande ljus och omvandlar vårt växthus till en gnistrande ädelsten. Försäljning Hantverk Musik och Café. Alla intresserade välkomna! Arr: Ensjöholms By. För info och vägbeskrivning se www.ensjoholm.se

Lörd 10 december**Eurytmi och Julföredrag**

kl. 16.00 på Ensjöholm Eurytmi med Aurora Granstedt och Moving Art Company och medverkande barn och ungdomar. Därefter föredrag av Thoma Lüthi: Jultiden ochårsloppet. Kaffe. Medarrangör: Ensjöholms By. Inträde 100 kr.

Lörd 6 januari 2018**Trettondagsfirande**

kl. 16.00, Hagebygatan 69.
Olav Åstesons Drömkväde läses. Avslutas med kaffestund.

STOCKHOLM

**Stockholms-
kretsen****OBS nya öppettider:**

måndag - torsdag kl 14-17

STÅNGT: fredag.

- Vi har Café måndagar kl. 14-17

Föreningen Stockholmskretsen är en ekonomiskt fristående förening inom Antroposofiska sällskapet i Sverige. Stockholmskretsens uppgift är att "initiera, bedriva, samordna och understödja ideell antroposofisk verksamhet i Stockholm med omnejd". Detta sker bland annat genom att tillhandahålla lokalen på Hagagatan 14 för olika verksamheter. Där har vi också ett bibliotek och försäljning av antroposofisk litteratur.

Är du medlem i Antroposofiska sällskapet kan du också bli medlem i Stockholmskretsen genom att sätta in årsavgiften 300 kr på Stockholmskretsens nya bankgirokonto 474 3167. Märk avin "Medlemsbidrag" och vilket år det gäller.

Är du inte medlem i Antroposofiska sällskapet så kan du ändå stödja oss genom att sätta in en valfri summa på samma konto (ange "Gåva"). Vår verksamhet kan endast till en del bäras av medlemsbidragen och förutsätter till stor del frivilliga gåvor.

Bokhandel, bibliotek och antikvariat
Hagagatan 14, 113 48 Stockholm tel 08-34 87 41 (T-bana Odenplan, nära Stadsbiblioteket)

Antroposofisk litteratur på svenska, tyska och engelska.

Ordförande:

Annika Stigdotter tel 660 93 13

e-post:

stockholmskretsen@antroposofi.nu

Hemsida:

www.antroposofi.nu/stockholm

På Facebook:

Stockholmskretsen - Antroposofiska sällskapet

**Kurs-
verksamheter****Luncheurytmi**

**Friskvårdseurytmi
(hygieniska övningar)**

Målning vått-i-vått

Måla med växtfärger eller olja

Se kursutbud på hemsidan!
www.antroposofi.nu/stockholm

Studieforum**Fria forumet för RS studier**

Måndagar 18.30

Omkostnad: 20 kr per gång

Hur får man ordning på skolningsvägen när den beskrivs så olika i Rudolf Steiners böcker och föredrag?

Självständigt och tillsammans kommer vi att söka upp och lära känna denna process. Här krävs en vilja till självstudium!

Alla är välkomna!

Antroposofiskt bibelstudium

Varje fredag 18.00 har vi antroposofiskt bibelstudium - om det inte är något annat evenemang i kalendariet.

För info: Ring Sergeij Almstedt

tel 08-34 87 41 måndagar & onsdagar mellan kl. 14-17

e-post:

stockholmskretsen@antroposofi.nu

**Konstnärliga
evenemang**

Hösten 2017

Söndag 12 november

Kreativ musikafton kl 18

Söndag 10 december

Julkonsert kl 18

Kalendarium Hösten 2017

*“Det förflutna och
framtiden, vad gör vi nu?”*

Helafton/ Gästföreläsning kostar 150 kr (100 kr pens/stud). Övriga evenemang/föreläsningar kostar 100 kr (pens/stud 80 kr) Endast kontant betalning!

Tisdag 31 oktober

I dialog: Swedenborgs församlingar och framtiden samt vad Rudolf Steiner har att säga Susanna Åkerman, Andreij Vashestov, Tanja Perskaja och Sergeij Almstedt. kl 19.

Tisdag 14 november

OBS! fria gåvor!
Presentation av tema under antroposofik bearbetning Sergeij Almstedt, Olov Fogberg. kl 19.

Tisdag 12 december

Inför julen. kl 19.

Fredag 22 december

Midvinterfirande. kl 19.

ANNONS

Huvudmannaförbundet

Huvudmannaförbundet går nu samman med Arbetsgivaralliansen och bildar TRIA!

Huvudmannaförbundets medlemmar kommer att tillhöra bransch TRIA – sociala tregring i arbetslivet. TRIA's personliga rådgivare är Christina Thunberg fr.o.m. den 1 juli på tel. 08-54591213 eller via mail: christina.thunberg@arbetsgivaralliansen.se

Om Christina inte finns anträffbar är Arbetsgivarjouren öppen, alla vardagar, kl. 8.30–16.30 och nås på tfn 0771-19 19 00 eller e-post svar@arbetsgivaralliansen.se.

Kollektivavtal

Era gällande kollektivavtal påverkas inte av övergången till Arbetsgivaralliansen. Det hängavtal som tecknats och gäller från den 1 januari 2017 rekommenderas alla medlemmar att intränga. På något års sikt kommer det förhandlas fram ett eget branschpassat avtal. Detaljerna kring detta är ännu inte klara utan kommer att diskuteras i branschkommittén.

Trygghetsrådet TRS

Fr.o.m. den 1 juli omfattas alla medlemmar även av Trygghetsrådet TRS. TRS är unikt bland trygghetsråden i Sverige eftersom de inte bara ger stöd till de medarbetare som sägs upp på grund av arbetsbrist. TRS ger även stöd till visstidanställd som inte får fortsatt anställning, sjuka som riskeras sägas upp eller blir uppsagda och sist men inte minst jobbar man förebyggande med verksamhets- och kompetensutveckling för att öka organisationens livskraft och höja medarbetarnas kompetens. www.trs.se

Olycksfallsförsäkring för ideellt arbetande och volontärer

Genom medlemskapet omfattas de som för ringa eller ingen ersättning gör frivilliga insatser i er verksamhet av en särskild olycksfallsförsäkring i Folksam. Denna försäkring är en medlemsförmån och ingår i medlemskapet hos Arbetsgivaralliansen.

Webbplatsen – www.arbetsgivaralliansen.se

På webbplatsen www.arbetsgivaralliansen.se kan ni själva söka svar på många av era frågor. Ni kan också hämta avtal, blanketter, checklistor, mallar och

verktyg för att underlätta ert huvudmannauppslag. Där hittar ni också information om de kurser och seminarier vi erbjuder för att ni ska utvecklas som huvudmän. Huvudmannaförbundets uppskattade styrelsekurs kommer att fortsätta som vanligt i höst.

Under rubriken Avtal & mallar hittar ni information som gäller specifikt för bransch TRIA – sociala tregring i arbetslivet, bland annat gällande kollektivavtal samt länkar till blanketter vid anställning och uppsägning.

Under rubriken Rådgivning får ni konkreta råd om anställning, sjukdom, semester, lönesättning, arbetsmiljö, uppsägning med mera.

Aktiveringslänk med inloggningsuppgifter till webbplatsen skickas ut under vecka 27 till de e-postadresser som ni angivit till Huvudmannaförbundet. Om ni är medvetna om att adresser är utbytta, meddela förändringar till support@arbetsgivaralliansen.se. Den som är kontaktperson har sedan möjlighet att lägga till och ta bort användare genom att logga in på webbplatsen – klicka vidare på Mina sidor – Mina uppgifter. Observera att det i första hand är personer med arbetsgivaransvar som ska ha tillgång till webbplatsen.

Protokoll från Huvudmannaförbundets stämma den 11 maj och protokoll från avslutande möte den 13 maj finns på Huvudmannaförbundets hemsida fram till den 30 juni, därefter hittar ni allt på Arbetsgivaralliansens webbplats.

Om ni har frågor gällande Arbetsgivaralliansens webb eller behöver få inloggningsuppgifter kontakta support@arbetsgivaralliansen.se eller ring webbsupporten på 08-545 912 00.

Den gamla styrelsen tackar för sig och lämnar nu över till den nya branschkommittén.

Från Huvudmannaförbundets kansli

ANNONS

MeF – Medarbetareförbundet

**-för antroposofiskt inspirerad
självförvaltning
Fackförbundet för alla medarbetare i
antroposofiska verksamheter**

MeF är till för alla medarbetare oavsett vad man arbetar med. MeF ger medlemmarna stöd utifrån en unik kombination av kunskap i arbetsrätt och bred erfarenhet av antroposofisk självförvaltning. Vi har god kännedom om antroposofiska verksamheters olika särart, organisation och kultur samt vilket särskilt stöd medarbetarna i antroposofiska verksamheter kan behöva.

Nya kollektivavtal, MeFs och HF:s arbete det senaste året

Under 2016 har MeF och HF haft samtala och förhandlingar med varandra och med Lärarförbunden, Kommunal och Vision, för att se om det skulle vara möjligt för alla dessa parter att gå över till ett mer gemensamt kollektivavtal. Syftena med samtalen har varit flera, bl.a. att få ett enklare kollektivavtal med så stora möjligheter till lokala undantag som möjligt. Samt att alla HF:s verksamheter ska kunna ha samma kollektivavtal.

Nya centrala kollektivavtal

Som resultat av förhandlingarna tecknade HF och MeF två nya centrala hängavtal vid årsskiftet 16/17. Dessa avtal har HF samtidigt också tecknat med de andra facken (som HF redan har avtal med; Kommunal, LR, LF, Vision). De äldre centrala kollektivavtalen fortsätter dock tillsvidare att gälla på alla verksamheter. Verksamheterna kan själva välja när de vill gå över till de nya avtalen. Övergången kommer att kunna göras under åtminstone de närmaste 12 månaderna.

MeF kommer även under de nya avtalen att på samma sätt som tidigare kunna erbjuda varje verksamhet ett stort utrymme för egna bestämmelser, samt service när det gäller att göra egna lokala kollektivavtal som motsvarar behoven i den egna verksamheten.

Det lokala kollektivavtalet med MeF kommer fortfarande att gälla för hela verksamheten, men nytt blir att det gäller endast för medlemmar i MeF, och för de medarbetare som inte är med i något av de andra facken, som HF/Aa har kollektivavtal med (Kommunal, LR, LF, Vision). Både verksamheten och medarbetarna kommer att ha inflytande över vilka avtal som ska gälla i verksamheten.

HF:s samgående med Arbetsgivaralliansen (Aa)

1 juli 2017 upphör HF som självständig verksamhet och ingår nu i en ny branschorganisation, TRIA, inom Arbetsgivaralliansen, för att på så vis kunna ge sina medlemmar bättre service. TRIA står för Tregrening i arbetslivet. Det kommer för MeFs del att innebära att vi inte längre har HF som central motpart utan istället branschorganisationen TRIA inom Aa. Nu börjar förhandlingarna mellan alla fackliga parter och TRIA om ett helt nytt branschavtal som vi räknar med ska vara klart till 1 juli 2018.

Bli medlem du också!

Kontakta oss på:
info@mef.se, 08-551 504 00, mef.se

ANTROPOSOFISKA SÄLLSKAPET

Medlems- grupper

Björkgruppen, Vingåker
Yvonne Boukari,
yvonne.boukari@gmail.com

Brommagruppen, Stockholm
Nils Olof Dunkars, 08-25 87 06

Delsbgruppen, Delsbo
Matti Remes, matti@staffansgarden.com

Filosofgruppen, Järna
J.C. Lassen, j.chr.lassen(at)hotmail.com,
070-799 22 20

Grundstensgruppen, Järna
Katarina Hausmann, tel.08 55171595,
katarina.hausmann@telia.com, eller
Marie Haglund tel. 0156-14095

Jeanne d'Arcgruppen, Örebro
Curt Wengelin, 019-22 20 39

Johannes Bureusgruppen, Uppsala
Annika Asmussen, 070-11 44 073
annika.asmussen(at)tele2.se,
Adja Asmussen, 076-631 40 41
adja(at)tele2.se

Järngruppen, Järna
Artur Granstedt,
0158-33 075, artur.granstedt@jdb.se

Kalmargruppen, Kalmar
Hans Johannesson, 0480-360 10

Mariagruppen, Västerås
Kristina Mezéi, 021-804649

Mikaelgården, Järna
Dick Tibbling, 08-551 500 67

Mikaelgruppen, Göteborg
Hester Renouf, 031-2149 27

Norrköpingsgruppen
Maivor Forster, 011-39 28 87

Novalisgruppen, Järna
Kristian Holmberg, 08-551 719 30

Pestalozzigruppen, Järna
Elisabeth Chyle, 08-551 503 29

Rudolf Steinergruppen, Stockholm
Annika Stigdotter, 08-660 93 13

Selma Lagerlöfgruppen, Stockholm
H. Osika, 08-551 505 10 el 08-551 505 93

Sofiagruppen, Farsta
Gunilla Stålhammar, 08-80 30 48

Tavestagruppen, Järna
Walter Druml, 08-551 742 61

Umeågruppen
Thomas Ljungquist, 090-12 43 64
Roland Karlsson, 090-300 61 070-546 00
61, rolandkarlsson@bobbnat.com

Urielgruppen, Växjö
Daniel Ekman,
0470-636 96, 070-633 93 23

Läs mer om grupperna på hemsidan:
antroposofi.nu/ studie_arbetsgrupper

Artiklar på hemsidan Forum Antroposofi

antroposofi.nu/forum

Följande texter finns publicerade på
hemsidan för medlemstidningen:

- Att fylla 72 år - berättelser i anslutning till C Ritters artikel
- Om tregrening. Hans Möller.
- Frågor som gäller livet - Materialism, andlighet och social tregrening av Frans Carlgren.
- Om Kaj Skagens bok, "Morgen ved midnatt" av Ole Harald Dahl.
- Waldorf made in China, av Nana Goebel,
ur Das Goetheanum nr 25-2015.
- Antroposofi som religion, av Johannes Kiersch,
ur Das Goetheanum nr 6-2015.
- Flowforms - Unik hantverkskultur med betong och konststen i Järna.

Medlemssekretariat

i Kulturhuset i Ytterjärna
Mån 9-14, tis-fre 13-15
08-554 302 20
kontakt@antroposofi.nu

Medlemsavgiften
ordinarie 1200 kr, studerande 300 kr,
till Ekobanken 9700 132 745-1,
pg 5 88 71-5, Swish 123 499 13 86

Kalendarium på hemsidan
antroposofi.nu/kalender

Mejlutskick
Meddela oss din mejladress till:
kontakt@antroposofi.nu
så skickar vi dig löpande information

Bli medlem!
antroposofi.nu/blimedlem

Betala enkelt med Swish
Läs in denna qr-kod med Swish-appen i
din mobil!

FRÅN SEKRETARIATET

Medlemskap

Goetheanum meddelade att man under perioden 15 augusti till 11 september välkomnat 43 nya medlemmar. Och att 265 ej längre är medlemmar (utträden, tappade medlemmar och uppdaterade medlemslistor i landssällskapen) i Allmänna Antroposofiska Sällskapet.

Källa: Anthroposophie weltweit, nr 10, 2017.

Forum Antroposofi utges av
Antroposofiska Sällskapet i Sverige.
Varje skribent ansvarar själv för
sitt material.

REDAKTIONSKRETS
Tobias Ossmark
e-post: tobias@antroposofi.nu
Felix Nieriker
Göran Nilo
Bo Werner Eriksson
Joel Hallklint
Karen Swartz Larsson

REDAKTIONSRÅD
Karen Swartz Larsson,
kontaktperson i styrelsen.

GRAFISK FORM
Ritator

TRYCK
EKTAB (Eskilstunakurirens
tryckeri) Ett ISO 14001-certifierat
tryckeri som enbart använder
vindproducerad el.

PRENUMERATION
Kontakta sekretariatet eller
registrera på hemsida, 240 kr/år.
Till pg 5 88 71-5, Swish 123 499 13 86

HEMSIDA
antroposofi.nu/forum

ANTROPOSOFISKA SÄLLSKAPETS
SEKRETARIAT
e-post kontakt@antroposofi.nu
tel 08-554 302 20

KONTAKT MED FORUM
projektledare Joel Hallklint
e-post: kontakt@antroposofi.nu
tel 08-554 302 20
postadress: Forum Antroposofi,
pl 1800, 153 91 Järna
ISSN 1404-4277

UTGIVNINGSPLAN FÖR 2017
Deadline för 4-2017 ca 15 nov.
För längre uppslag, vänligen anmäl i
god tid innan deadline.

ANNONSERING
Helsida färg 4000 kr och del av sida till
proportionerligt pris. För privatpersoner:
radannonser 80 kr. Tidskriftens format:
höjd 315 mm, bredd 235 mm.

B

SVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYÉ

Arkivögonblick, nr 20

Medlemsbladet

Ett trettio år gammalt dokument sägs i tyskspråkiga arkiv vara "archivreif". Det vill säga dokumentet är moget att bli bedömt med avseende på dess historiska betydelse som källmaterial. Man räknar med att det gått tillräckligt med tid och att brevet, protokollet, fotografiet inte längre behövs som underlag för det vardagliga arbetet. Dessa dokument har liksom fallit ut ur livet.

Jag bestämde mig för att pröva denna tanke på "Forum antroposofi". Hur såg denna tidnings föregångare ut för trettio år sedan och är den värd att arkiveras? 1987 skedde en påfallande förändring av tidningens själva format. Från att ha fungerat som ett enkelt men intimt organ för medlemmarna emellan skall det nya formatet "fungera som en sorts nyhetstidning" med "korta rapporter från det antroposofiska arbetsfältet samt en sammanställning av det svensk press skriver om antroposofi." Det läser jag i ledaren för första numret som utkom december 1987. Motiveringen till förändringen: "Antroposofin har kommit att spela en alltmer framträdande roll i offentligheten. Framförallt är waldorfpedagogik, biodynamisk odling och antroposofisk medicin ständigt återkommande inslag i den aktuella debatten [...] Men mycket av det väsentliga som sker inom våra sammanhang blir inte till tidningsrubriker." I rapporterna om svenska antroposofiska initiativ märks de större sammanhangen. Agonom Arthur Granstedt har fått befattningen på den nyinrättade statskonsulenttjänsten i alternativ odling vid lantbruksuniversitetet i Ultuna; en arbetsgrupp för lantbruksutveckling från Sverige har fått förfrågan att utveckla ett stort område i västindiska bergsbyn Rio Limpio till ett biodynamiskt jordbruk; och i Ålidhemkyrkan i Umeå arrangeras en temadag till temat "Antroposofi. Gud – Jesus – Människan".

Under rubriken "svensk press om antroposofi" tar jag del av ett behov i svenskt samhällsliv till olika ställningstaganden. Är det t.ex. ok att tycka att färgerna, ljuset, användningen av trä i det nybyggda sjukhuset Vidarkliniken är "enastående", som chefredaktören för tidskriften Arkitektur, Eva Eriksson, skriver i DN den 18 augusti? En viss Rebecka Tarschys svarar skeptiskt i en replik den 2 september: "För mig blir det kvävande med en färgskala som är instängd i en religion."

Numret avslutas med en insändare av Johannes Ljungquist där ett namnbyte lanseras för det "lite högtravande och lätt gammaldags" klingande Antroposofiska sällskapet. "Antroposofiska föreningen" skulle istället ta udden av den olyckliga associationen med hemliga sällskap. En debatt följde och på årsmötet 1988 beslutades att låta namnfrågan "mogna i en anda av att själva arbetets lyskraft ändå är mera avgörande än namnet i sig."

Utan tvivel är tidskriften i sin gamla och nya form värd att arkiveras. Historiens genuina kvalitet av att vara lika mycket framtid som förgångenskap blir mycket påtaglig under läsningens gång. Det här är människor som har velat någonting och som drivit sin sak. Var står dessa människor idag? Vad hände med deras initiativ? För eller senare kommer allting tillbaka. Ibland oväntat med en bumerangs kraft, ibland knappt hörbart i en blick, i en hänvisning. Men ingenting förblir ogjort, ingenting försvinner i tillblivelsens gång. Vi lever i en verklighet, även om vårt medvetande så sällan överskådar mer än vad vi för tillfället har framför oss. Arkivet ger våra handlingar ett andra liv.

Bild: Goetheanum Bibliotek har en omfattande tidskriftssamling med mer än tusen titlar. Medlemshäftet „Brev till medlemmarna i Antroposofiska sällskapet“ (fram till ca mitten av 70-talet var titeln "Till medlemmarna i Antroposofiska sällskapet i Sverige") finns från och med 1958. Tyvärr saknas en rad årgångar: 1969, 1973, 1975-76, 1978-1985. På bilden ser vi den sista utgåvan från mars 1987 och första utgåvan av "Medlemsbladet", december 1987. Text: Johannes Nilo